

ABONAMENTUL

un an . . . 28 Cor.
un jum. . . 14
o lună . . . 2.40

tariful de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

tariful pentru oraș și
comitat 502.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRATIA :
Strada Deak Ferenc Nr. 20
INSERȚIUNILE
s- primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 filer'.
Manuscrispte nu să inape-
tiază.

năzbătie a „Românului”.

Arad, 3 Noemvrie.

D. Goldiș a avut totdeauna specialitate de a-și găsi colaboratorii pe sprânceană. În timp încoace găzduiește, în coloanele sale, un nou condei sfătos, care, pe lângă râvna stăruitoare, de a îndruma „Lidul București prin „Românul” din Arad, mai are și pretenția de a face, la acest loc, o propagandă — vezi Doamne! — *un amestec direct al ziarelor noastre românești de aici în trebile interne ale României.*

Că îndemnul acesta se scrie tocmai în „Românul”, foaia oficială a comitetului, și să se face nici o rezervă, firește, ne putem da seama. Presa noastră de aici nu admitea acum acest procedeu. Când, mai anul trecut, d. Carp, ministrul președinte al României, a rostit cătră un ziarist dela „Figaro” cunoscutele cuvinte despre statură Românilor din Ungaria, organul comitetului nostru național, a fost singur din ziarele noastre, care nu a îndrăznit să cenzureze textul interviewului mai sincer decât pe larg. Și acum vine cu consecvență să caracterizează și ne propune, ca să ne îngăduim în cauzele intime ale vieții de aici din Regat, căci numai astfel s'ar putea produce o regenerare a României... Trebuie să declarăm, că, deși s'a discutat foarte mult asupra raporturilor noastre cu frații liberi din Regat, o înțelegere așa de monstruoasă n'am mai înțeles. Căci, presupunând, că ne-am aventurat în discuțiuni amănunte asupra tuturor

campaniilor principiare sau individuale și ne-am ocupa, de pildă, până și de chestiunea tramwayului, atât de actuală astăzi în București, unde am ajunge cu pretențiile noastre? Am ajunge, fără îndoială, ca, la rândul lor, și partidele din România, cu ziarurile lor cu tot, să caute a scotoci cumva mai deaproape intimitățile noastre scumpe și să supună unei critici, poate mai severe, activitatea comitetului și partidului nostru și moravurile diferite, cu cari se împlinesc la noi datoriile cătră neam. N'ar duce o asemenea încercare de datorii reciproce la niște complicațiuni, cu rezultate, la cari „Românul” de sigur nu se așteaptă?

Dar, iată precis, ce ne spune colaboratorul autorizat în articolul său:

„Ziaristii ardeleni ar trebui să discute chestiuni, cari agită opinia publică și partidele politice din România, ca și când și noi am fi cetățeni ai acestui stat”, — căci — „regenerarea României nu se poate închipui fără noi”.

Evident, desideratul e foarte îndrăzneț și este însușit, în cuprinsul său, de organul oficial. Dar e cert, că în realitate este cu totul lipsit de seriozitate. Și ni-se pare, că așa ceva nu poate ieși decât dintr'un condei agramat în ale rânduielilor politice. Mai întâi că, a atribui Românilor din Ungaria o dublă cetățenie și o misiune de a regula, prin sfaturi și intervenții poate, nevoile din „Țară”, cu ziarele noastre și cu bărbații noștri fruntași, nu ar putea să însemneză altceva decât vre-o extravagantă, sau vre-o aventură în tendințele astea pripite de solidarizare a „Românului” cu tot universul.

Să fim, mă rog, mai modești puțin, și

să ne întrebăm conștiința. Unde sunt luptătorii mari din rîndurile noastre, unde ne sunt marii oameni politici și gânditorii iscusiți, cari ar putea să urmeze acestei chemări? Și nu vedeți ce este pe la vatra noastră de-acasă? Noi, cari nu ne putem înfiripa un singur partid, deși de zeci de ani ne tot organizăm, iar în politica în contra desnaționalizării noastre nu putem da nici un rezultat pozitiv de atâția ani încoace, să ne lăsăm acum de trebile noastre și să ne apucăm de „regenerarea României”? Slab ajutor te așteaptă dela noi, scumpă Românie! D. Goldiș este o proptea șubredă la toate. Simple slăbiciuni de judecată, combinații iluzioniste și nedibăcii învechite acum, de-ale „Românului”.

Să ni-se deie însă voie să respingem aceste încercări. România ne-a fost și ne este dragă pentru apropiările dintre noi și dânsa apropiări cari vor rămânea însă pururea mărginite la cultura noastră comună. Soarta ne-a împreunat deocamdată numai pentru acest înalt interes cultural, împletit prin împrumuturi reciproce. O influență politică militantă; un gând de a determina acolo curente; o operă de aprobare sau desaprobare a partidelor din România nu pot constitui un rol al nostru. Epoca de frământări și de crize dela noi, din Ungaria, ne cere afirmarea categorică de element independent și de popor încheșat, care poate să-și cucerească singur, sau „prin sine însuși”, situația, ce i-se cuvine, în această Monarhie și toată activitatea noastră trebuie concentrată aici, acasă.

Ziarele noastre vor face însă și de-acum înainte ceea ce au făcut în trecut. Vor da

în grădina Hesperidelor.

De Al. Ciura.

În grădina Hesperidelor, unde glasul sirenelor se confunda cu murmurul valurilor mării, s'a produs un incendiu ale cărui flacări îmbracă în reșea de purpură cerul senin și zîmbitor de altă

parte. Cătesc depeșile mincinoase de pe câmpul de luptă și întrezăresc, printre sire, grozăvii întregite. Trebuie să ne luăm la război, să nu stărnească jalea și să nu se răzduieze celor rămași acasă.

Moșnegii, femeile, copiii nevrăstnici, — și proptea! — au rămas acasă, căci n'aveau ce căuta în război. Au rămas în căutarea de salitru, în încrucișarea vrăjmașească a războaielor și a spadelor ucigașe. Au rămas în căutarea vagă de a revedea pe eroii ce au plecat și pleacă zilnic spre Miazăzi, pentru a muri și să ducă la izbândă flamura țării.

Vitejii au plecat scrișnind din dinți, ca să suie lacrimile ce li-se îmbulziau pe gene. Trebuie să se odată peste hotarul satului, și-au încordat mușchii și au privit cu tot mai multă răceală, la război ce îi aștepta la gări. S'auzia în vagoanele pline de muzică militară, în tonând marșuri eroice și pe tot întinsul liniei îi întâmpinau urale și cântecuri, femei și fete în haine de sărbătoare, așteptându-și fața cu mâneca hainei și asvârlind ochii de flori în vagoanele vitejilor, cari se învârliau în gura tunurilor și a gloanțelor vrăjmașe; să moară sau să ducă la izbândă flamura

Au îmbarcat — coasta pitorească a patriei se vede din ce în ce mai mult în zarea fumurie;

au plutit apoi între cer și apă, o vreme, până s'a ivit la marginea zării, o dungă cenușie.

Un fior atavic a trecut atunci prin trupul ostașilor; un fior de ură neînțeleasă, moștenită dela strămoșii, cari au tras brazda sfidătoare peste ruinele fumegânde ale Cartaginei!

*

Să ne aducem bine aminte de proza lui Tit Liviu și de poezia lui Virgiliu!

Trupele dușmănoase au debarcat ceva mai spre Sud-est, de promontoriu unde se ridica, pe vremuri, falnică cetate a Didonei!

Era o dușmănie de moarte între Roma și Cartagina, dușmănie ce s'a perpetuat între odraslele acestor două rase: romană și semită. Italianii de azi sunt urmașii acvililor biruitoare iar Tripolitania (Berberii și Maurii) sunt semiți, cum erau și străbunii lor, cari au stăpânit acest tărîm pe vremea frumoasei și nenorocitei Didone.

Când Enea a debarcat pentru întâia oară pe acest tărîm străin, regina l'a primit rece, ca pe un prinț rățacitor ce era. Și când pe urmă el a început să-i prevestească rățacirile și risipirea Troiei, Didona s'a înduioșat și s'a îndrăgît de acest viteaz fără țară. I-a oferit coroana Cartaginei și comoara frumuseților ei. Dar sfatul zeilor hotărîse într'alt fel; Enea trebuia să meargă înainte, până își va pune piciorul pe pământul Italiei. El se smulge din îmbrățișarea brațelor catifelate ale Didonei și pleacă în zori de zi, pe întinsul apelor albastre, în căutarea patriei rînduită de zei. Regina pomenindu-se părăsită, se omoară, asvârlind blesteme asupra navelor ce se pierdeau în legănarea apelor.

Blestemul acesta repetat și de Anibal în vârsta cea mai fragedă, a pricinuit nimicirea Cartaginei și ura neîmpăcată a celor două rase potrivnice, cari nu se vor mai împăca niciodată!

Și așa se întregesc reciproc cei doi scriitori lămurindu-ne tainele vremilor apuse: unul scriind cu răceala criticului evenimentele, celălalt umplând cu belșugul talentului său lacumele neînțelese ale cronicei severe.

*

În țara umbrelor, când Enea a întâlnit pe Didona, a întins brațele și i-a cerut iertare.

Mândra regină nu l'a învrednicit însă nici de o privire măcar. S'a reîntors în alaiul arătărilor pierdute în întuneric, în vâlmășala acelor suflete pătimăse ale îndrăgiților, de-asupra cărora atârna, ca o sentință de moarte, inscripția: „Hic, quos durus amor...”

Didona a reintrat mută în țara umbrelor și a întunerecului, purtând în muntismul ei cea ură năprasnică, ce nu contenește nici după moarte.

Și așa se explică, cum strănepoții alor două neamuri se încaieră după două mii de ani, într'o luptă pe moarte pe viață.

Străbunii din lumea umbrelor îi mână în învâlmășală nebună, cu chemări ce abia răsbăt din negurile vremii!

*

Grădina celor trei surori — Hesperidele — era situată departe la soare-apune. Ele locuiau pe țărmul nordic al Africeii, în locul încăierării de astăzi, ori mai spre vest încă, dincolo de Atlas, cătră regatul îndepărtat al nopții, străjuind pomul cu merele de aur.

și în viitor atenția completă solidarității culturale cu România. Vor informa exact pe frații noștri despre viața noastră din Ungaria, căutând a le risipi diferite greșite orientări. Dar ziaristii și ziarele noastre serioase vor continua să rămână cu tact, făcându-se numai ecoul obiectiv al înregistrării mișcării politice din România, fără amestecuri nepotrivite și fără a ne revendica drepturi de „regenerare”. Gloria asta o lăsăm exclusiv „Românului”.

Vizita Regelui Carol la Sofia?

Ziarul „Tanin” din Constantinopol este informat că în cursul lunii Octombrie M. S. Regele Carol va face o vizită Curtii din Sofia, dar nu dă crezare acestei informații, din cauza atitudinii pe care România va trebui s'o ia față de Bulgaria, în caz de război.

De ce nu sunt școli de-ajuns în Bihor? Lito-grafiatul „Politikai Híradó” din Budapesta comunică ziarelor următorul caz interesant:

„Pentru a pune capăt lipsei de școli în Bihor, ministrul de culte le-a impus comunelor Bán-Álmós, Kománfalva, Bálmagyaros și Farkaspatlak datoria de a elădi cât o școală comună. Comunele, însă, n'au fost în stare să câștige pe seama școlii locul viran necesar, — *pentru că nici ele nu dispun de pământ*, iar dările comunale sunt atât de mari și poporul atât de sărac, încât nu poate susține o școală. *Tot pământul din aceste comune este proprietatea episcopiei romano-catolice, a contelui Tisza și a lui Bööthy László, noul ministru de comerț. În repetite rânduri s'au adresat comunele acestor mari proprietari cerându-le o bucățică de măcar o jumătate de jugăr din zecile de mii de jugăre de cari dispun, — rugămintea lor a rămas zadarnică.*”

Iată „prieteni” popoului și ai înaintării lui!

Nicolae Roșca... Așa se cheamă prefectul poliției din Alba-Iulia care a oprit adunarea convocată de social-democrați la Alba-Iulia, fiindcă în convocarea românească se vorbea de Alba-Iulia iar oraș cu acest nume — spune dl prefect Roska Miklós — în Ungaria nu există...”

Dl Roska Miklós, odinioară Nicolae Roșca, copil din părinți români, nu vrea să știe că de

Atlasul se ridică ocrotitor în preajma lor, sprijinind pe umerii săi uriași, bolta cerească.

Era o grădină feerică întreagă Hesperia, până departe la columnele lui Ercul, la țărnul oceanului, unde, după părerea lui Strabo, era marginea extremă a pământului.

Navele fenicienilor hrăpareți n'apucaseră încă să pătrundă în toate tainele acestui colț de rai, de aceea nimbul poeziei îl învăluie cu atâta gingășie până târziu în vremea barbară a bronzului, când s'au făurit armele ucigașe. Zîngănitul lor a alungat toată lumea aceasta de basme, toată viața de belșug și fericie.

La acest zîngănit năprasnic, Hesperidele s'au ascuns pe o insulă îndepărtată a oceanului, sirenele și-au curmat cântecul ispititor, cu care au încercat să amăgească pe iscusitul Ulisse, ciclopul s'au refugiat în văgăuni și însuș uriașul Atlas a încremenit, schimbându-se într'un colos de piatră, care sprijinește și acum nourii pe piscurile golașe.

Vraja din basme s'a schimbat, cum se risipesc vedeniile nopții, în revărsatul zorilor.

Ercul și-a prîponit umărul de stâncea uriașă dela Gades și a frînt-o în două; valurile oceanului au năvălit cu un huet asurzitor prin spărtură, deschizând larg drumul navelor, până departe, la *Ultima Thule!*

Au venit Romanii și au împlântat acvila lor severă în coasta aceasta îmbelșugată — și pomul cu merele de aur, „pădurea binemirosoasă”, s'a schimbat în: pădure de portocali.

Cu risipirea Cartaginei s'a spulberat cea din urmă rămășiță a mitului. Stăpânii ce s'au succedat: Vandali, Bizantini, Arabi-mauri, au pustiit

veacuri îndelungate Alba-Iulia e numirea românească, o numire istorică a orașului al cărui precept a ajuns...

Alegeri nouă? În cercurile politice se afirmă că guvernul, convingându-se că nu va putea înfrînge opoziția, va cere dela Maj. Sa autorizația de a dizolva parlamentul și a publica alegeri nouă.

Spre prăpastie.

De Roman Ciorogariu.

III.

Confesionalismul.

„Românul”, în primul lui număr, spune că va pune „ferul roșu” pe acela care va face confesionalism și se spunea că eu sunt cel vizat, pentru că eu aș fi făcând desbinarea confesională între Români.

Mărturisesc ortodoxia mea. Cred că în biserica ortodoxă sunt păstrate așezămintele apostolicești și cred că biserica ortodoxă și-a conservat mai mult caracterul național și în sinul ei este mai mult asigurată existența limbei românești. N'aș fi preot ortodox dacă n'aș avea această credință.

În raportul meu personal cu gr.-catolicii am fost întotdeauna povățuit numai de considerații de unitate de sânge și de limbă, și mă bucuram de prietenii alese din partea gr.-catolicilor, cum era și prietenia cu regretatul Dr. A. Bunea. Pe d. Șt. C. Pop de pildă eu l'am stimulat pe când era candidat de avocat și i-am pregătit calea la stabilirea sa în Arad; cum s'ar zice: a intrat sub patronatul meu în Arad și a stat până nu s'a întărit și a mușcat sinul care l'a încălzit. Prieten mi-a fost și părintele Lucaciu și alții.

Dar însași redacția „Tribunei”, în mare parte a stat și stă din uniți, oameni crescuți în Blaj, metropola uniților, ireproșabili în sentimentele lor confesionale.

Sub raportul social am profesat drept principiu: consolidarea fiecărei biserici în interiorul ei, ca ambele biserici să fie capabile de acțiunea culturale naționale în care se întâlnesc misiunile lor. Cu cât sunt mai consolidate bisericile în interiorul lor cu atâta sunt mai capabile de acțiune culturală, pentru aceea am detestat ori ce pornire confesională îndreptată spre slăbirea uneia sau alteia din biserici și am combătut spiritul de intoleranță.

Povățuit de acest principiu am cercat legături culturale cu biserica gr.-cat. și pe terenul instrucțiunii populare.

și au dărîmat lăcașurile tănuite ale zeităților zîmbitoare de odinioară.

Numai Berberii, străvechii locuitori ai acestei regiuni, cu toată influența străină ce-i coplesia, mai păstrau în ochii lor mici și afundați în orbite, scâpărări din lumea prăbușită a basmelor luminoase.

Erau amintiri nedeslușite din orientul îndepărtat, din lumea aceea îndepărtată, de care s'au rupt cu mii de ani în urmă, pe vremea când Hesperidele îi amăgiu într'acolo, cu glasul lor fermecat, cu strălucirea orbitoare a merelor de aur....

Mitul s'a risipit în vânt.

Și cea din urmă Atlantidă, privind cu groază, de pe coasta Atlasului, la lumea ce se omoară în depărtări enorme, sub ceața necăcioasă a prafului de pușcă, își duce degetul la buze, întrebându-se cu o durere fără margini:

— Pentru ce se omoară oamenii, asemenea fiarelor din marginea stepei?

Dr. DUMITRU POPA

Medic universal. Fost medic de clinică și spital.

Specialist în morburii interne, de femei, de copil și de urechi.

— ARAD —

Și-a transpus locuința în strada Deák

Ferenc nr. 35. (Librăria diecezană).

Consultanță: 8-10 ore a. m. și 2-4 ore p. m.

Precum se știe, legea rognicolară a pus astăzi de sarcini asupra confesiunilor, pe cari nu le poartă. Am ajuns la 100 și mai bine procent cheltuieli de cult și poporul murmura, iar în unele locuri se iveau și se ivec mișcări de trecere din biserica ortodoxă la cea unită, de groaza sarcinilor culturale. În chipul acesta, rămași mai puțini în biserica, ne abzie credincioșii serviciul și noi pierdem școala românească și pe ruinele ei se dădică școala de stat.

Stăteam dar înaintea dilemei de a sacrifica biserica pentru școală ori școala pentru biserică.

Sub fericitul episcop Iosif Goldiș eram îndușinat și cu conducerea resortului senatului și alar dela consistor. Ca să previu descompunerea bisericii și a școlii sub povara sarcinilor culturale am luat inițiativa pentru un compromis între biserica ortodoxă și cea unită. Consistorul ortodox s'a adresat către consistorul gr.-cat. din Oradea mare cu următoarea adresă:

1. Având în vedere interesele comune religioase, față de curentul socialist și ireligios ce amenință credința creștinilor și așezămintele sfinte bisericesti;

2. interesele pedagogice, ca copiii de ambele confesiuni să fie facilitați în progresul lor, propunerea în limba maternă, prin ce și poporul își păstrează caracterul său genuin și așezămintele străbune:

Să se învoiască Onoratul Ordinariat la Oradea mare, ca în comunele în cari sunt ambele confesiuni, să se înființeze o singură școală confesională, confesiunea minoritate și fără școală, să-și deie securitatea lectiv la susținerea școlii existente, cu abansarea dela rigoarea executivă §-ului 45 al articolului XXXVIII. de lege din 1868, reclamată de episcopul gr.-cat. la organele administrative, și bunăoară s'a întâmplat în Gașca, Baia, și unde — chiar contra uzului de pe vremea noastră — până la marginile aducerilor aminte, care de altmintrelea susținut prin ordinațiunea ministerului de interne Nr. 32024/1881, — episcopul gr.-cat. preferă a face imposibilă existența școlilor noastre confesionale, prin negarea succursului colectiv al credincioșilor gr.-cat. la suportarea speșelor de cult, și prin strângerea la un succurs particular al părinților cari își trimit copiii la școală.

Consecința logică a acestei greve a unei confesiuni față de cealaltă este: înființarea școlilor de stat, la cari apoi ar fi de silă obligați și credincioșii gr.-catolici a contribui cu o parte din ceea ce deneagă dela școlile noastre și pe care — fără a-și scuti credincioșii de speșele culturale — biserica gr.-cat. însași ridică îndreptățit școlile de stat în comunele mixte confesionale. Venerabilul Ordinariat, sigur, va preciza din punct de vedere moral-religios această fatală consecință pentru ambele biserici și răspunderea înaintea lui Dumnezeu....

A r a d, din ședința consistorială dela 24 februarie (8 Martie) 1900.

Iosif Goldiș m. p.
Episcop.

La această recercare, Consistorul din Oradea mare n'a răspuns nimic, iar cel din Oradea mare a răspuns precum urmează:

1318 — 1900. **Ilustrisime Domnule Episcop**
Serisoarea oficioasă a Ilustrității Voștre de su 8 Martiu a. c. Nr. 757 îndreptată către acestu Ordinariat Episcopesc, mi-servește ocaziune binevenită, spre a rectifica, cu toată reverința, acea presupunere a Ilustrității Voștre, cași cum acestu Ordinariat Episcopesc ar' fi capace a comite ceva, ce ar' învolva pe noi, car și numai umbra indiferentismului religios. Și așa Vei binevoi a vede și Ilustritatea Voștra, ca postulatulul dintr'ace'a, ca adeca credincioșii greco-catolici din unele locuri se scutim demne ori chiar constrenga prin acestu Ordinariat Episcopesc, a contribui în mod colectiv la speșele culturale ale unei confesiuni catolice, cu identicu cu postulatulul negarei Santei Unice, aici, nu numai că n'a potutu fi salutat cu o destulire, ci a produsu uimire și resensu.

Încătu înse oficioasă a de mai sus, din partea Ilustrității Voștre, ar vré se fia preambolul apropiării atatu de dorite a celorlu dōbe biserice; apropiarea acesta numai asa ar' fi posibilă, salutaria și binecurentata de Domneșca deca toti Romanii de sub Sacra Corōna a Un...

garii se-ar' detiermuri a îmbrăciașia érași ace'a Religiune carea au profesatu-o unu S. Athanasiu, unu S. Vasiliu celu Mare, unu S. Gregoriu Nazianzeanu, unu S. Ioan Gură de auru și toti S. S. Parinti orientali, cari, précum Vi este binecunoscutu Ilustrității Vóstre, pona la nefericit'a desbinare începută pre la finca vécului IX și consumata numai în véculu XV toti pona într'unulu au pestrat cu scumpetate legatura credinței și a comuniunii cu Pontificele Roman, ca mosténu al Catedrei S. Petru și asia ca Capuvediu alu Basericeii lui Christosu și Centru al Unitatii Catolice.

Se se derime dara paretele despartitoriu, se ne unimu toti în credința și dragoste cu Roma, léganulu originei Nóstre, înca și pentru ace'a, pentru ea și însusi S. Pavelu Apostolulu în epistolă s'a catra Romani, cá inspiratu de Spiritulu Santu, a constatat, cá credința Romanilor, dej'a pre acele timpuri se vestise în tota lumea: „Inteu dreptu ace'a — zice Apostolulu — multiamescu Dumnedieului meu prin Isusu Christosu pentru voi toti: *căci credința vóstra se vestesce în tota lumea*” (Rom. I. 8), încátu e una adevérata enigma, cum de atunci, cându într'atâta ni place a ne fâli, cu tot dreptulu, cu originea nóstra dela Romani, unei párti conspicue dintre noi se-i fia totusi atatu de antipatica *ace'a credința a Romanilor*, carea cucerindu lumea civilizatiunei adevérata a fostu totdeauna și pretutindenea vehicululu culturai formali.

Altecum binevoiti Ilustritatea Vóstra a primi gratiosu asecurarea deosebitei mele veneratiuni, cu carea sum

Al Ilustrității Vóstre

Oradea-Mare, din Siedintia Consistoriala, tenuta la 29 Martiu 1900

Servu umilitu

Dr. Augustin Lauranu m. p. vicariu gen. episcopescu.

Umilit de aceasta atitudine a consistorului din Oradea-mare am infierat pe aceia cari nu înțeleger rostul unității noastre culturale și speculază greutățile noastre la susținerea școalelor în scopul proselitice.

Prin aceasta faptă românească am ajuns eu în vechea reă a antiunitismului. Se înțelege că celor răpărtățiți nu li-se spunea, că pentru ce mi-am ridicat glasul de protestare, ci numai că am atacat unități din orbirea patimei confesionale.

În interesul adevărului constat, că consistorul din Lugoj, cătră care ne-am adresat cu aceeaș reșevare, având teritor comun și el cu noi, după câteva de un an de zile, și-a precizat punctul de vedere admirabil pentru ei și cu bucurie am înregistrat în „Biserica și Școala” acest duh conciliant din Lugoj, exclamând: „Și se va dovedi că putem rămânea tot atât de gr.-catolici și greco orientali în școala comună românească”.

Fie zis apre onoarea Blajului, el a fost cel din teritor comun, dar Oradea-mare nu s'a simțit răgătată a o urma și de aici ni-s'a creat multe părtăși în parohii: parohii divizate și pierderi de răi.

Este patimă confesională din partea mea că nece să ne mântuim prin sprijin reciproc școlile românești, și infior refuzul dela Oradea-mare, cu care nu se identifică nici consistorul gr.-cat. din Lugoj, nici cel din Blaj?

S'a făcut apoi caz celebru din aceea, că eu am enunțat în „Biserica și Școala”, redactată de mine, lipsa de tact a părintelui Lucaciu la întrunirea populară ținută în Arad la 2 (15) Februarie 1911, unde a vorbit despre dreptul limbei românești destul de frumos, dar tendențios, ca și cum numai unități ar fi luptat pentru dreptul limbei românești. Pentru aceasta d. Șt. C. Pop, l'a declarat acolo în adunare de „preotul preoților”, iar a iată ce am scris în „Biserica și Școala”:

„Preotul preoților”. Joi s'a ținut o adunare populară în Arad. Părintele Vasiliu Lucaciu canonizat în adunare de cătră Ștefan Cicio Pop de „preotul preoților”, a vestit aici obștei ortodoxe din Arad, — vr'o 60 preoți ortodoxi și peste o mie de credincioși ai lor, — că Blajul și „sfânta metropolie de Alba-Julia” e răsăritul soarelui româneș. Și în 1848 capitulul din Blaj — numai el — a apărat limba română. Iar astăzi numai Metropolitul din Blaj urgează necontentit la ministrul retragerea ordinului de catehizare. Ai noștri episcopi bagseama nu fac nimic, căci prea a accentuat „preotul preoților” cum Blajul luptă pentru limbă. Noi știm, că episcopul nostru a lucrat mai mult decât ori și cine în chestia limbei de catehizare și peste tot a limbei. Să n'aibă „părintele părinților” cunoștință și despre demersurile de urgentare luate de metropolia ortodoxă? Se poate aceasta? Pentru ce această sfidare „părintele părinților”? — chiar în fața preoțimeii și poporului ortodox din Arad. Cine face confesionalism?”

„Unirea”, organul oficial din Blaj, și-a sporit ediția săptămânală la de trei ori pe săptămână și ia prilej din nota „Bis. și Școalei” de a ne imputa confesionalism pentru apostrofarea părintelui Lucaciu și iată modestul meu răspuns dat în Nr. 9 al „Bis. și Școala” din anul trecut:

„Unirea”.

Apare de acum înainte de trei ori pe săptămână. Nu noi, ci alt ziar, a scris din acest incident: „sperăm că va pune mai mare pond pe caracterul românesc, decât pe cel confesional al luptelor ce trebuie să purtăm cu toții pentru libertatea conștiinței și liberul exercițiu al drepturilor bisericeii românești”. Noi din partea noastră am evitat în totdeauna ciocnirile, dar nu era de prisos observația. Și atâta a supărat pe confrăți. „Unirea” ne spune că prin 1890 „Tribuna” din Sibiu angajată la o polemie întinsă în jurul arhierilor, a curmat publicarea polemicilor pe motivul că „articoli s'o prea lungi și s' supărători pentru o mare parte din cetățitori”. Adevărul însă era acela, că Bunea apărind memoria lui Leményi, lovide în „marele Andreiu”. Artitlii suprimați erau ai fie iertatului Dr. A. Bunea.

„Acest refuz a fost primul impuls pentru înființarea „Unirei”. Aceasta este geneza „Unirei”.

Nu ne privește supărarea „Unirei” pe „Tribuna”, dar ne supără când ia în taină numele „marelui” Andrei, și a „sfântului” Sava Brancovici cum îi numește ironic „Unirea” în articolul lămuritor, pentru că da „mare” a fost Andreiu și „sfinte” suferințele lui Sava Brancoviciu. Și cine lovește în memoria lor, lovește în sentimentele noastre.

Noi așa știm, că chiar Dr. A. Bunea a regretat că a mers prea departe în atacurile contra memoriei lui Sava Brancoviciu și era chiar gata să revină la o explicație. Cunoaștem foarte buni uniți cari au făcut mult pentru biserica unită, dar n'au consimțit cu Dr. A. Bunea, și ar fi de datoriu urmașilor lui să împlinescă ultima dorință a lui A. Bunea și poate a obștei unite să șteargă de pe fruntea scriitorilor bisericești uniți pata profanării „sfintilor” noștri.

Articolul care își spune supărările sale ne trage și pe noi în discuțiune:

„La Arad, scrie „Unirea”, păr. Lucaciu vorbește adevăruri, când povestește luptele bisericeii unite pentru câștigarea drepturilor politice și naționale și redemptarea și avântul ce l'au luat Românii unindu-se cu Roma, dar de neuniți nu spune un singur cuvânt rău și d. Ciorogariu, stălpul Românilor aradani îl atacă și „Telegraful” dela Sibiu se grăbește să reproducă acest articol, căci e vorbă de un preot unit, care face confesionalism. Doamne cât sunt de adorabili o seamă de oameni”.

Dacă părintele Lucaciu ni-o spune în Arad, că Românii au luat avântul, recte le-a răsărit soarele, numai dela unirea cu Roma, nu mai era nevoie să ne și înjure spre a fi confesionalisti căci doar părintele Lucaciu a enunțat numai premisele, concluzia urmează de sine, că toate căile duc la Roma. Și noi nu aprobăm să se spună credincioșilor noștri, că toate căile naționale duc la Roma catolică precum nu putem consimți să se canonizeze de „preotul preoților” un preot care n'are

școală românească în parohia sa, nu doar pentru că acest preot e unit ci pentru că este o fallacie.

Dacă noi în Blaj spuneam numai adevărurile despre Sava Brancoviciu și Șaguna și rețaceam și meritele Blajului, nu mai trebuia să îi și înjurăm pe uniți, că ne-ar fi înțeles ei prea bine.

Ce ție nu-ți place, altuia nu face”.

Ce este aceasta, decât o umilită rugare cătră confrății uniți să ne respectăm reciproc mării arhierii ai vremilor apuse și să dea locul cuvenit arhieriei noastre de astăzi în lupta comună pentru limbă.

Dar nu aceea îmi spuneti, că eu îmi apăr biserica mea, pentru că aceasta îmi este datoriu de preot și eu o voi apăra până la ultima răsufflare, ori va numi d. Goldiș aceasta de „îngust confesionalism” ori ba, ci să mi-se arate măcar un singur caz unde eu aș fi prevaricat în biserica unită și aș fi tentat la spargerea ei, căci numai o atare agresiune ar justifica acuza de confesionalism orb.

În sensul etic toți preoții suntem confesionalisti. Părintele Agârbiceanu și Ciura întocmai ca și mine, căci și ei își iubesc biserica lor mamă. Și sunt sigur, că dâșii în momentele date tot așa își apără interesele bisericeii lor precum le apăr eu. N'ar fi preoți nici ei dacă n'ar face așa. Și dâșii înțeleg poziția mea, pentru că iată colaborează eu mine la un loc. Este d. Vaida de pildă mai bun unit decât părinții Agârbiceanu și Ciura?

În Blaj și-a prăznuit „Astra” semicentenarul existenței sale. „Astra” simbolizează unitatea noastră culturală. Și s'au adunat toți arhierii ambelor confesiuni în fruntea neamului românesc, adunat ex toto orbe romano, să confirme prin prezența lor împreunarea bisericilor în opera măreață a culturai românești. Acolo nu s'a auzit nici o notă disonantă. Evlavia creștinească a împreunat rugăciunile noastre cu ale uniților în prinosul adus pe altarul catedralei din Blaj și între accentele preamăririi dumnezecești în limba strămoșească nimeni nu a simțit aceea ce ne desparte, ci numai aceea ce ne împreună: sângele și limba.

Această grandioasă manifestație n'a făcut mai slabă nici pe una dintre biserici, ci din contră pe ficcare a întărit-o, pentru că printr'însa s'a întărit temelia ambelor biserici deopotrivă.

Când însă ar veni de pildă d. Vaida, pars prototo, și ar zice: ce-i al tău e și al meu, dar ce-i al meu nu-i și al tău și eu dela sine putere s'ar institui de pontifex maximus peste așezămintele dela Dumnezeu rînduite în biserica mea, și peste instituțiunile ei culturale îș peste tagma ei, scoțându-mă din patrimoniul meu, atunci trebuie să-i zic: favete linquis.

Atâta am făcut. Quis quis extra hos est inter apocrypha ponendum. Tot ce s'a scris mai mult despre unitofobia mea este o zală din lanțul care s'a făcut pentru ferecarea mea, care am stat multora în cale.

Domnul Goldiș directorul „Românului” a pus aceasta drept sirenă pe automobilul cu care a plecat să-și facă carieră, ca să sperie cu ea abonații gr.-cat. ai „Tribunei”, unde-i vezi Doamne, și unitofobul Ciorogariu. De abonații gr.-or. grijește secretarul Goldiș.

Combiția nu e rea.

Așa se poartă acum ca o ciuhă printre uniți confesionalismul meu de pe vehicolul carierei dlui Goldiș, pentru că de, scopul sfîntește mijlocele.

(Va urma).

„Asociațiunea Industriștilor de mobile” din Brașov

comandă în aten-
on. public, depo-
sital său bogat în

mobile

pentru camere de dormit, sufragerie, camere garcon și saloane. la în întreprindere efeptuirea aranjamentului complet al locuiștelor și bucătăriilor; al edificiilor publice (școli, palate publice) împreună cu tapețirăria lor.

Prețurile moderate, pe lângă condiții favorabile. — Se poate privi fără a deobliga la cumpărare! — Cata'oage gratuite!

„Brassói Butorkészitő Iparosok Arucsarnok Szövetkezete”, Strada Vămii nr. 36.

Prin noi înșine

Duminecă în 5 Nov. n. va avea loc *punerea petrii fundamentale a internatului gimnaziului rom. gr. or. din Brașov* din strada Prundului.

Din munificența fericitului binefăcător Andrei Buntoiu și în urma năzuințelor laudabile ale forurilor noastre școlare administrative ni-s'a dat, ca în anul acesta, când s'au împlinit 60 ani dela punerea petrii fundamentale a gimnaziului român prin marele arhieru Andrei bar. de Șaguna, să ajungem ziua punerii petrii fundamentale a unei alte clădiri culturale românești, menită să completeze în mod fericit îngrijirea și creșterea tinerimei gimnaziale iș astfel să îplinească o dorință adânc simțită de toți acei, cărora le zace la suflet bunăstarea și propășirea așezămintelor noastre culturale.

Cu toată bucuria momentului solemn, simțim însă și o mâhnire amară. Osândiți de soarta vitregă la rolul de cetățeni *de-a doua mână*, noi Românii nu ne putem împărtăși de binefacerile visteriei statului. Statul, pe care-l susținem cu jertfe grele de sânge și de bani, nu ne cunoaște când e vorba de-a împărți ajutoare pentru înaintarea noastră culturală. Sau dacă se și cugetă câte odată la noi, el ne dă cu o mână, *ca să ne ia cu cealaltă sufletul*.

Și ca să nu mai facem amintire de sumedenia de nedreptăți, pe cari ni-le-au arătat tocmai cu câteva zile înainte frunțașii noștri la adunarea poporală din Brașov, aducem ca pildă numai gimnaziul nostru din Brad, care din cauza ținutei măștere a stăpânirii trebuie să tânjească și să rămâie, numai bunul Dumnezeu știe câți ani încă, necomplet.

Și ca o ironie amară a sortii vedem în acelaș timp, când ne pregătim pentru serbarea internatului nostru, ridicându-se *pe banii statului* tocmai în apropierea școalelor noastre zidiri mărețe pentru cultura compatrioților noștri sași! Se adeverește deci și aici cu prisosință vorba din bătrâni, că pentu unii statul e mumă, pentru alții ciumă!

Dar toate acestea să nu ne turbure sufletul în ajunul serbării noastre. Să fim mândri, că fără ajutorul altora, numai *prin noi înșine*, ne-a succes să punem baza unei clădiri culturale românești. Acest simț de mândrie să ne dea putere să ținem cu o căldură și dragoste și mai mare la așezămintele noastre și la limba și legea strămoșilor. În acelaș timp acest simț de mândrie să ne facă să ne aducem aminte de acei fericiti binefăcători ai neamului, cari, apreciând vremile grele prin cari trecem, ne-au lăsat ajutoare însemnate pentru promovarea și îngrădirea culturii noastre naționale, iar pe noi cei de astăzi și de mâne să ne însuflețească la noui jertfe pe altarul culturii noastre.

Pătrunș de acest sentiment de mândrie salutăm cu bucurie ziua de Duminecă, ziua, în care se va pune baza unui nou

Sion românesc și ne închinăm în fața altora, vii și morți, cari și-au înscris numele lor cu litere de aur în istoria luptelor noastre pentru întărirea și promovarea culturii noastre naționale — *prin noi înșine*. „Gaz. Trans.”

Cronica literară.

— Ce înseamnă Eminescu pentru cultura românească. —

De C. Rădulescu-Motru.

(Conferință ținută la festivalul inaugurării monumentului lui Eminescu, la 16 Octomvre, în Galați).

Doamnelor și Domnilor,

Timpul, care în genere dușmănește gloriile omenesti, s'a arătat a fi cel mai bun prieten al lui Mihail Eminescu. Timpul, s'a însărcinat cu răspândirea operei și cu înălțarea numelui lui. Tot el, a întreținut flacăra entuziasmului în câteva inimi de elită, aci în Galați, cari i-au ridicat un monument, primul monument public. Tot el va ajunge să-i ridice și alte monumente. El, timpul, care face să se uite multe și mulți, are o enormă putere de a țintui aducerea aminte a lumii asupra onora dintre aleșii lui. Intre aceștia, asupra lui Mihail Eminescu.

Talentatul artist, Fritz Storck, căruia i-se datorește monumentul inaugurat acu meșteva ore, a avut presimțirea acestei bune prietenii pe care a legat-o timpul cu Eminescu.

În momentul pe care l-am admirat cu toții, figura lui Eminescu, iese ca dintr'un bloc inform și, lumina geniului, ea merge cu încredere spre viitor...

Cu cât va trece timpul cu atât figura lui Eminescu va apare mai luminoasă și mai conturată în conștiința celor cari vor vorbi și vor scri românește pe acest pământ.

Un literat îmi spunea mai adineaori: s'a scris și s'a spus așa de mult asupra lui Eminescu, că va fi greu să mai găsească cineva o notă originală. Eu cred, dimpotrivă, că s'a scris și s'a spus încă prea puțin asupra lui Eminescu. Adevărata cunoaștere a acetuia stă de aci înainte să fie scoasă din masa informă a părerilor care circulă. Aștept cu încredere pe viitorii oameni de știință literară, cari să vină și să ne arăte: 1) izvoarele de inspirație ale lui Eminescu; 2) constituția psihologică a geniului său poetic; 3) legătura istorică a lui Eminescu cu literatura dinaintea și din urma lui; 4) arta versificării la Eminescu, cu un studiu comparativ asupra multimei corecturilor și variantelor poeziilor sale; 5) corectarea imaginilor cari predomină în poezia lui; 6) influența geniului lui Eminescu asupra limbii și mentalității românești; 7) legătura cauzală a operei lui Eminescu cu întreaga cultură românească; și alte multe ca acestea, așa cum s'a făcut și în străinătate, cu toți poezii și cugetătorii de seamă.

Noi, până azi, ne-am mărginit să-l admirăm și să-l edităm pe Eminescu. Timpul ne cere ca de acum înainte să-l și studiem.

Se înțelege că eu nu am pretențiunea să împlinesc prin conferința de față lipsa pe care o constat. Avem destui bărbați destoinici între acei cari se ocupă cu literatura, cari gândesc desigur la împlinirea acestei lipse. Este destul că ei știu acum, că publicul așteaptă cu impaciță cercetările „eminesciene”.

În conferința de față, scopul meu este foarte tea d-voastră, prin opera lui Eminescu, definițiunea adevăratei culturi românești. Cu alte cuvinte, modest. El se rezumă la dorința de a ilustra înaintoresc ca la întrebarea pe care ne-o va pune-o cineva: ce înseamnă Eminescu pentru cultura românească? — întrebrae pe care ori și ce român are dreptul să ne-o facă, mai ales astăzi când îi sărbătorim memoria marelui poet — să putem răspunde de acord cu toții: un exemplu pentru

viitoarea cultură românească, iată ce însemnează pentru noi Eminescu!

Doamnelor și Domnilor,

În definițiunea culturii unui popor intră cel puțin două elemente: un element național, care izvorind din firea poporului, dă culturii întregi o caracterizare proprie; și un element fără origină bine statornicită, care reprezintă un avut comun între mai multe popoare. Aceste două elemente merg totdeauna împreună. Nu există cultură pe suprafața pământului, — fie că am avea ori și ce popor în vedere, — care să fie constituită numai dintr'unul din aceste elemente. Totdeauna aceste două elemente le găsim împreună și anume unul condiționând pe celălalt. Cultura poporului francez, bunăoară, pe care admiratorii săi o consideră ca una dintre cele mai bogate elemente universale, este totuși, în același timp, și una dintre cele mai naționale, fiindcă nu există produs al geniului francez, care împrumutat de cultura altor popoare, să nu se recunoască totuși ca propriu francez. Același lucru se poate zice și despre cultura poporului german, și a poporului englez. Toate popoarele mari, cari au moștenit avutul unor culturi anterioare lor și din a căror avut propriu împrumută acum omenirea întreagă, au culturile cele mai naționale. Nu este un singur caz în istoria omenirii, în care să găsim o cultură care să nu poarte caracteristica geniului național. Dar tot așa de puțin există și o cultură proprietate absolută a unei singure națiuni.

Acestea sunt, Doamnelor și Domnilor, adevăruri cunoscute de toți și cari nici nu se discută. Dacă mi-am permis să vi-le amintesc aci, cauza este, că într'o serbare, prezidată de domnul ministru al instrucțiunii publice, eu, ca profesor, nu puteam să nu mă conformez regulilor noii pedagogii, după care ori și ce tratare a unui subiect trebuie începută numai după o introducere sistematică...

Prin urmare, analiza cea mai sumar făcută asupra definițiunii culturii, ne duce la constatarea acestor două elemente: elementul național și elementul universal, adică elementul propriu și elementul comun între mai multe națiuni.

Acum venim la marea cestiune de unde încep discuțiunile.

Elementele constatate nu stau alături unul de altul, fără ca între ele să se stabilească o imbinare, poate chiar o luptă. Care este legea după care se face această imbinare? Care este norma după care noi vom trebui să judecăm valoarea unei culturi? Până unde să crească elementul universal și până unde cel național? Toate aceste întrebări duc la una și aceeași cestiune, anume: la cunoașterea procesului organic din care rezultă cultura. Și asupra acestei cestiuni, precum am zis, încep discuțiunile.

Cu discuțiunile încep, natural, să se afirme și soluțiuni diferite.

Să vedem pe cari dintre acestea o putem noi adopta.

Între primele soluțiuni, cari s'au afirmat în această cestiune, au fost două pornite din sentiment. Ele sunt și astăzi răspândite în anumite cercuri refractare la metodele obiective ale științei. Aceste două soluțiuni reprezintă fiecare o atitudine sufletească antagonistă, așa cum sunt de regulă atitudinile sentimentelor omenesti. Una zice: adevărata cultură nu este decât cultura universală, adică este cultura în care elementul național e redus la ultima expresie, iar elementul universal este predominant. Ce altceva însemnează naționalismul, zic partizanii acestei soluțiuni, decât o îmbrăcăminte trecătoare pe care, după timp și împrejurări, o ia elanul spre progres al conștiinței omenesti? Unde se mai păstrează urmele vechilor culturi naționale dinaintea noastră? Noi abia dacă putem distinge naționalismul a două-trei popoare mari, cari sunt astăzi pe suprafața globului, și încolo nimic; încalte de naționalismul popoarelor vechi aproape că nu mai avem nici o cunoștință! Tot ce a fost propriu național a dispărut, iar în conștiința noastră, a

MOBILE

În cea mai modernă execuție se pot procura la:

pentru dormitor
sufragerie
locuințe, garton
în garnitură de
plele și de aramă
precum și covoare

C. W. Kessler

fabricant de mobile

Sibiu—Nagyseben, Str. Șaguna Nr. 7.

de acum, n'a isbutit să pătrundă decât pro-
blemele culturii cari au fost isvorâte din fondul
omenesc! Print urmare, conchid partizanii
soluțiunii, elementul național nu este de-
un element accesoriu, un rău necesar legat de
ingustimea minții și a inimii popoarelor! Cul-
tura adevărată este aceea care plancază deasupra
obișnirilor naționale!

Dimpotrivă, răspund partizanii soluțiunii na-
ționaliste: elementul universal este un element
de realitate dacă îl cauți nu-l găsești nicăiri.
Unde există o cultură, există și un suflet in-
dividual care o produce, și acest suflet individual
e un suflet național. Ingustimea de minte și inui-
tu este de partea naționalismului, ei este de
partea celui care studiază superficial istoria spi-
ritului omenesc. Fiindcă individualitatea națio-
nală se umbrește în perspectiva istorică, nu în-
țelegem că ea n'a existat; ea este singura care
a existat. Omenirea este o himeră: realitatea o
constituie individualitățile naționale!

Care dintre aceste două soluțiuni este cea ade-
vărată?

Nici una, luate în total; și fiecare are totuși
parte câte ceva adevărat.

Ne vorbește soluțiunea internațională de elan
spre progres al conștiinței omenesti luate în
total, și are dreptate. În creierul și inima fiecărui
individ omenesc, bate pulsul unei vieți ce vine
dintr-o adâncime unde nu se cunosc hotarele na-
ționale. Pământul n'a fost acoperit dela Adam
cu entități naționaliste separate, ci națio-
nalitățile s'au format cu vremea; se diferențează
și contopesc cu vremea! Dar nu e mai puțin
clar, că pulsul care bate în conștiința ome-
nască, nu-l găsim nicăiri în stare eterică de puls
cosmic, ci totdeauna el este întupat într-o viață
individuală. Mai mult încă. Pulsul conștiinței
omenesti nu numai că se întrupează într-o viață
individuală, dar el tinde, prin viața individuală,
să continue creșterea. Elanul spre progres nu
constă decât din elementul individual. Fără
impulsurile lui individuale pulsul conștiinței ome-
năre nu ar fi un avânt spre progres, ci ar fi o
mişcare mecanică, o mișcare fără sens și
ideal.

În constatarea aceea ce este adevărat în fie-
că din aceste două soluțiuni, ajungem, Doam-
ne și Domnilor, la o a treia soluțiune care nu
mai bazează pe sentiment, ci pe știința obiectivă
a timpului nostru.

În această nouă soluțiune, punem cultura po-
porelor în rândul celorlalte manifestări ale
naturii adevărate. Viața organică pe care o constata-
m suprafața pământului nu este, după cum
cunosc știința, nici mișcare vitală în sine, inde-
pendentă de mediul biologic în care ea se pro-
duce și nu este nici un simplu reflex al mediului
biologic. — Ei este împreunarea acestor doi fac-
tori și mediul. Viața se continuă și se în-
deplinește prin mediu, iar mediul se pune în valoare
prin germenii vieții. Un germen de viață, numai
în tot mediul biologic capătă o direcțiune:
în combinația germenului cu mediul se ridică
peste forme, vietăți peste vietăți, așa că în
urmă germenii dela început, transformându-se
prin mediu, ajunge un uriaș, care are do-
na și unii zic și puterea ca să stăpânească tot
terstrul! Sau, cum zice în limba lui frumoasă,
Eminescu:

„Dat un punct se mișcă... cel dintâi și singur.
[Iată-l]
din chaos face mumă, iară el devine Tatăl...
acesta acela de mișcare, mult mai slab ca boaba
[spumii,
pânul fără margini peste marginile lumii...
atunci negura eternă se desface în fășii,
atunci răsare lumea, lună, soare și stihii...
atunci și până astăzi colonii de lumi pierdute
în sure văi de chaos pe cărări necunoscute,
lumini, luminoase isvorând din infinit,
s'au arase în viața de un dor nemărginit.

Deunde vine cel dintâi germen? De unde? Să
zicem dela Dumnezeu, pentru a ne ascunde igno-
ranța.

Tot astfel este, Doamnelor și Domnilor, cu
procesul culturii.

(Sfârșitul va urma.)

Scrisori din București.

După serbarea dela Galați. — Rolul d-nei Lucia
Cosma. — Invățăminte. — O veste bună.

București, 19 Octomvre v.

Frumoasele serbări dela Galați au trecut fără
ca Ardealul oficial să-și fi trimis acolo repre-
zentanți, cari să aducă prinos memoriei celui ce
a cuprins în sufletul său durerea unui neam în-
treg. Dacă n'am cunoaște oficialitatea noastră,
am putea să ne întrebăm după cauzele cari au
reținut pe venerabilii fruntași de a veni în nu-
măr cât mai mare să-și afirme solidaritatea su-
fletească cu toți cei de acelaș sânge. Dar îi cu-
noaștem prea bine. Înțelegem prea bine sufletul
și preocupările lor. A, dacă ar fi auzit de vre-o
conferență a unui „autorizat” oare-care, cum ar fi
alergat cu toții să-și asculte melodiosul glas sub-
țire, prin care vorbește tradarea. Și cum i-ar fi
strâns mâna!

Așa? A fost o întâmplare că divina cântă-
rea Lucia Cosma se afla în aceste zile la Galați
și a făcut ca, alături de cântecile lui Eminescu
să răsune dulci și triste doinele Ardealului nostru,
dând astfel aparența că și acest nenorocit Ardeal
a venit să se închine poetului. Venerabili luptă-
tori înfocați, soldați viteji cari nu vă temeți de
„furia dușmanului”, voi cari, la banchete faceți
să răsune sala de „geniul națiunii noastre”, fiți
pe pace. Rușinea ce a-ți adus-o voi Ardealului a
spălat-o o femeie! Am ajuns departe. Nu-i așa?

*

Și acum, răsfoind ziarele, la rubrica de însem-
nări efemere — colț de pagină neroadă — găsesem
câteva îngăimări ale unui individ, care și-a făcut
o meserie din exploatarea numelui și operei poe-
tului.

Personagiul s'a dltus la Belu, la mormântul
maestrului, probabil spre a-i cere ertare de ediția
„revăzută” a poeziilor. Și acolo a văzut că cine-va
adusesse o jerbă de flori albe. Și se întreabă oare-
cum surprins că cine-va se gândește la Eminescu
nu numai când e vorba de ediții revăzute:

„Ale cui să fi fost mâinile nevăzute, cari au
făcut acest gest al celei mai discrete pietăți?”

Ale cui? Ale unei femei de sigur, care, ne-
putând merge la Galați, s'a gândit să se închine
la mormântul ce cuprinde gândurile ce n'aveau
odată loc în întreg universul. A fost și aici o fe-
meie, care a dat o frumoasă lecție cavalerilor de
contrbandă. O femeie care cetește versurile poe-
tului, ferindu-se de o anumită proză.

*

Sunt fapte, cari, privite superficial, par a nu
avea nici o importanță. Sunt oameni cari toate
le privesc superficial și pentru cari nimica nu
are importanță. Din această categorie fac parte
și oficialii noștri, cari au confundat atât serbările
jubilare dela Iași, cât și cele dela București și
Galați cu cutare întrunire, unde aveau să redac-
teze vre-o moțiune pusă la cale în vederea recla-
mei unui nou ziar menit să aducă lauri pururea
verzi unei frunți înguste.

Presa din regat, din delicatete, n'a relevat
absența oficialilor noștri dela aceste serbări. În
public însă ea se comentează. Și se comentează
într'un chip cât se poate de puțin măgulitor pen-
tru ori-ce om, care are pretenția de a reprezenta
pe alții. Mi-a fost dat ca la Galați să aud urmă-
toarea conversație:

— Dar ardelenii unde sunt? În program se
spune că va vorbi unu Goldiș, din partea parti-
dului național...

— Frații ghe peste munți sunt ocupați. Ei se
încălzesc când aud ciardașul, ce vor să știe ei de
Eminescu. Teremtete...

— Marele spirit național trăiește numai când
se cere ajutor. Admirabili frați.

Superficialitatea, iată ce reiese din toată ati-
tudinea reprezentanților noștri. Aceiaș superficiali-
tate, cu care au rostit neadevărul tradării, acei-
iaș superficialitate grație căreia au surpat cre-
dinta în slova scrisă, care a făcut pe unii să dea
în vileag drept fapte reale lucruri cari n'au exis-
tat, de pildă faimoasele versuri din parlamentul
ungar. Dar continuând tot pe calea aceasta, unde
vom ajunge? Tot mai mult se înmulțesc probele
acestei vinovate calități menite a înstrăina sim-
patiile tuturor față de noi. Cine le va pune oare
stavilă?

O veste bună pentru aceia cari s'au încălzit
și se încălzesc la ideile sămănate de marele poet,
idei, pentu triumful căroră luptă azi cu atâta
statornicie naționaliștii. Până acuma pentru propa-
garea acestor idei existau și există o seamă de
publicațiuni periodice, mai ales săptămânale, cari
se adresau de regulă cetitorilor dintr'un cerc mai
restrâns. Un ziar mare, organizat după modelul
ziarelor din străinătate, un organ zilnic de publi-
citate, care să discute din punct de vedere națio-
nalist toate chestiile la ordinea zilei, nu există
până acuma.

Acest ziar va apare în Ianuarie la București
și se va numi „Lumina”. Pus sub irectia dlui N.
Iorga, noul ziar va avea de colaboratori pe toți
fruntașii naționaliști, cari se vor grupa în jurul
lui, renunțând probabil la publicațiile conduse
de dânsii până acuma și vor da tot concursul lor
ziarului dela centru.

Neangajat față de nimenea, decât față de pro-
gramul pe care-l reprezintă, noul ziar va discuta
cu cea mai deplină libertate chestiunile privitoare
la Români de pretutindeni, va arăta fără încu-
jur ranele și va înfiera păcatele ce se observă în
viața noastră publică depretutindeni. Căci el va
va fi pus în serviciul nu al unei grupări, ci al
unui popor întreg. În vederea acestui ziar a și
fost instalată o tipografie la București.

Correspondent.

Rânduri.

— O conversație în tren. —

Lumea e preocupată de multe, foarte multe
chestiuni. Mersul vremii le descopere spre desle-
gare oamenilor; și le discută mulți, competenți
și necompetenți. Chestiunile mai puțin importante
sunt trecute în revistă, fără a insista lumea mult
asupra lor; pe când cele mai ponderoase, cari
apasă cântarul public, trecând linia obișnuită, răs-
coală creierul omenesc, angajând în serviciul des-
legării lor capacitățile cele mai de seamă; o in-
teresare vădită se manifestă în toate unghiurile
și judecăți formulate în tăcerea cabinetului se
grăbesc să dea chestiunii soluția cea mai întemei-
iată posibilă.

Mai agitat sunt discutate chestiunile de soiu
politic și cari tratează interesul a două neamuri
învăzbite.

Chestiunea maghiarizării s'a făcut celebră prin
faptul, că a eucerit lumea întregă pentru a o dis-
cuta; și numele ei îl află imprimat cu roșu în
programa de zi chiar și a celui mai puțin îndârjit
dușman al naționalităților.

E interesant să privești discutându-se această
chestiune de către reprezentanți din ambele părți.

Să vă povestesc:

Urc trenul în gara N. În acelaș compartiment
cu mine ia loc și o damă din clasa cultă a oră-
șelului provincial. — Suntem doi. — În prima
gară ce urmează, ne sosese oaspeți noi, ocupând
și spațiul gol, la care până atunci priveam gân-
ditor și eu și dama, ca doi necunoscuți.

Cei veniți erau cunoscuți ai consoartei și după
obișnuitele saluturi reciproce, întrerupseră tăce-
rea sinistră de mai nainte, apucând firul conver-
sației într-o nemțiască cultă. Era soția medicului

cauză de cumpărat mobile!

cauza producției abundente poți afla pentru prețurile cele mai scăzute
la: Székely și Réti fabricanți de Marosvásárhely
mobile în Piața Széchenyi-tér 47.

Oamenilor acreditabili se vând și pe lângă
— plătire în rate lunare fără nici o urcare
de preț. — — —

— Mare asortiment în trusouri pentru mirese. —
La cerere din provincie trimite bogatul catalog ilustrat

din acea comună, farmacistul cu soția și un învățator tânăr. Greul conversației îl aduceau damele cele mai în etate din societatea mică: soția medicului și oaspele vechiu al compartimentului. Farmacistul și soția, de neamul lui Árpád, învrăstau din când în când limba frumos vorbită, chinuind o nemțască vulgară, însușită în farmacia lor.

Ce discutau nu mă interesa și urmăream în tăcere rîndurile cu multe înțelesuri ale unui ziar din capitală.

Tocmai terminasem frazele năbădăiosului prim articol, când, observ că consoarta neliniștită, privește când la cuier, când la fereastră, fără a mai discuta. Pe semne, se scandalizase de întregă procedura farmacistului, de-ai ciungări frumoasa limbă maternă și, prin un gest ritos îl făcu să înțeleagă, că nu-l mai poate suferi:

— „Unde a-ți învățat, domnule, limba ce o vorbiți acum și pe care eu eu atâta patimă o iubesc?”

— „Am învățat-o (de n'as mai fi învățat-o) între patru pereți ai farmaciei mele sub influența necesităților zilnice”, fu răspunsul.

Pecetea exclusivismului de rasă schinteia din ascunzăturile sufletului să meschin și bătrîna cunoscu, că între el și dânsa o prăpastie mare există din moși, strămoși, prăpastie ce desparte sufletește două neamuri și fără a-și potența emoția, termină cu observarea:

— „E drept și admit, că e bine a cunoaște multe limbi; sfințenia limebei materne însă trebuie să pătrundă în toate măruntaele, cultivarea ei să și se impună, poruncă dumnezeiască fiind, iar schinguirea ei să-ți inspire îngrijorare”.

Deodată cu enunțarea maximei înțeleasă de toți, o tăcere neînțeleasă se așază peste capetele lor îngândurate.

Numai locomotiva se mai auzia găfăind, ca un om apăsător de păcate grele.

După o recreare de vre-o câteva clipe, fețele lor se înseninară.

Bătrîna își alege acum partea cea mai bună, a tăcerii. Ceilalți se temeau, ca să înceapă. În fine soția medicului de același principiu cu prietena sa, ca să spargă monotonia în care amorteșeră, roagă pe tânărul meditator să-i explice ce rost are și dacă se poate să-i împărtășiască ce scop sublim se urmărește prin faptul, că sufletele nevinovate ale bietilor copilași, fără de conștiința răsbunării, sunt maltratate în chipul cel mai puțin omenesc, ba chiar contrar învățăturilor creștinești ale Mântuitorului Hristos.

— „Cunosc foarte bine citatul din Sf. Scriptură, când Isus zice apostolilor săi: „Mergând învățați toate neamurile, botezându-i în numele Tatălui și al Fiului și al Sf. Duh”.

— „El n'a zis mijlocitorilor săi, faceți ce puteți, dar forțați lumea, ca să învețe limba voastră, c'apoi vor merge toate strună”.

— „Și ce ideal sublim cuprinde apostolatul evangheliei lui Hristos de a împăca pe oameni cu Dumnezeu, prin sălășuirea iubirii, a duhului păcii și înțelegrii între dânșii, să-i unească într'o familie de frați, cari se iubesc”.

— „Eu nu-mi pot explica, că pentru ce în ziua de azi, când toți suntem ai lui Hristos Dumnezeu, nu mai suntem frați, iar limbile respectate de apostoli, acum sunt sugrumate, ca peste toate să triumfe una singură?”.

Tânărul învățator profesional, cu frica în sân, temător de mai marii zilei, având în față pe cel ce făcea parte din neamul a cărui drept s'a pus la judecată, se sfîia să răspundă. După ce-și roti privirea peste capetele noastre, ca și când ar fi voit să ne cunoască pe toți mai bine, începu; dar precant să nu jignească infalibilitatea dreptului celor mai mari:

— „Maghiarizarea se practică din simplul motiv, că în Ungaria, stăpânul în limba sa, să se poată înțelege cu supușii săi...”

— „Dar noi nu suntem avizați a ne înțelege în altă limbă cu cei ce-și zic stăpâni” — întrerupse soția medicului.

— „Da, da”, relună învățatorul, „cunosc și eu o familie de lucrători în care tatăl e maghiar, iar mama șvaboică și cu copiii laolaltă vorbese limba stăpânului, care e șvab”.

— „Vorbese mai mult limba mamei, care i-a învățat” — ripostă soția medicului — „și neamțul, neamț va rămâne, Românul, Român și așa mai departe”.

Învățătorul, ca să nu lase sfârșitul polemicii în mâna învingătoarei și ca să mângăie pe farmacistul desperat, mai adaugă:

— „Dar cu timpul vom îndrăgi noi toți limba, care acum ne pare barbară, opera maghiarizării se va încununa cu un succes strălucit”.

— „Cu timpul, încet, încet” — murmură, moțâind farmacistul — și ca prin minune, scos par'că dintr'un vas cu sulfur, i-se încordaseră arterile, respiră din greu, isbucind apoi într'un răcnet caracteristic firei lui:

— „Eu dacă aș fi ministru de interne, politica lui Bánfy aș urma-o, ca cu forța să se îndeplinească opera de maghiarizare în țara întreagă”.

— „Nu, nu, eu forța nu se poate face nimic” — îl mulțomi soția, care înțelese fragmentul, faimos, rostit în limba lui Árpád.

Ceilalți amuțiră la impresia fulgerului din senin.

Și el, eroul zilei, după ce-și vărsă tot veninul, se adâncise într'o tăcere moartă, întocmai unui vulcan după erupție.

Numai bătrîna surise pe sub ascuns, de tot focul de o clipită, iar eu mulțumiam sfântului, că accesul de psihopatie nu luase proporții mai mari.

Ludovic Cioban.

România într'un războiu balcanic.

Războiul turco-italian și împrejurările în cari a luat naștere, lasă a se întrezări viitoare complicațiuni.

Decadența Turciei pare că nu a luat sfârșit, eu toată schimbarea de regim ce s'a făcut în timpul din urmă. De mai bine de un secol, asistăm zi cu zi, la desmembrarea acestui imperiu așa de puternic odinioară. Intins peste trei continente, a fost pe rînd rețezat de noi, de Sârbi, de Bulgari, de Muntenegreni, de Greci, în Asia de Rusii.

De fapt îi mai rămăsese în Africa numai Tripolitania, care poate fi considerată ca perdută; cât despre Egipt, odată ce a încăput pe mâna Englezilor, se va întâmpla ca și cu Bosnia și Herzegovina, anexate acum trei ani de Austria.

Grecia se aține la Creta. Sârbii ochese Novi-Bazarul. În interior Turciei au pe Albanezi, abia liniștiți cu numeroase concesii ce li-s'au făcut, dar cari, se vor răscula, sau îi vor răscula cei interesați, la cea dintâi ocaziune. Cât despre Macedonia, asupra ei stau ațintiți ochii bulgarilor cari nu mai conțenească cu uneltirile în această provincie.

Cu toate promisiunile Turciei în dreapta și stînga, asigurînd pacea — aceasta pentru a câștiga timp — ea continuă a primi numeroase transporturi de muniții de războiu, trimite la frontiere trupe, cu un cuvînt se pregătește în mod serios. Situațiunea externă, dar mai cu seamă internă, le dictează luarea de măsuri foarte severe, dacă nu voesc a fi cu desăvârșire ruinați.

*

În asemenea condițiuni, focul putîndu-se aprinde dintr'un moment într'altul în Balcani, este interesant de analizat, care va fi atitudinea României într'un viitor război Balcanic, când și cum vom ataca, sau cum ne vom apăra de vom fi atacați.

În atacul și apărare a unei țări, sau mai bine zis în operațiunile strategice, trebuie ținut seamă de factorul cel mai important cu care aceasta este în strînsă legătură și anume, acțiunea politică, relațiunile internaționale.

Astăzi operațiunile militare sunt necontenit supuse orizontului politic, care de multe ori poate să ia forme diferite, chiar în timpul acțiunii. În cele ce vor urma, vom ține prin urmare socoteală de actuala orientare politică a noastră.

Este știut că suntem alipiti triplei alianțe și avem o convenție militară cu Turcia.

De Austro-Ungaria suntem deci asigurați prin alianță. Ne mai rămân Rușii la răsărit, Bulgarii la sud, și Sârbii la vest.

Contra Rușilor noi singuri n'am putea lupta; în această direcțiune de va fi să lucrăm, vom merge împreună cu aliatele noastre Austria și Germania.

Armata română într'o acțiune ofensivă putea trimite până la 3 corpuri de armată, ca vor trece Prutul și vor forma aripa dreaptă unei mari armate. Obiectivul nostru după ocuparea oare-cărora poduri importante și încrucirilor de cale ferată, bine cunoscute în Basarabia, va fi valea Nistrului.

Austria va putea trimite zece corpuri de armată, lăsând 6 în țară, iar Germania 5—6 corpuri. În fața acestei formidabile armate de 15 sau 19 corpuri de armată care se va revărsa pe toată linia de frontieră occidentală a Rusiei, poate ea opune? Intreaga ei armată de Europa compune din 22 corpuri, repartizate pe imensul teritoriu dintre care majoritatea în apropierea frontierei de vest.

Ar putea la necesitate să ridice până la 15—16 corpuri de armată, care vor fi susținute de puternice fortificațiuni, cum este quadrilata din Polonia rusească. Dată fiind însă situațiunea ternă și financiară a Rusiei, eventualitatea unui asemenea război este mai puțin probabilă.

*

Lucrurile nu se petrec tot astfel cătră Serbia Bulgaria voeste cu orice preț să pună mâna în Macedonia. Turcia însă și noi, nu le putem permite așa ceva. O Bulgaria mare ar fi o primejdie continuă pentru noi.

În cel mai scurt timp, după ce ar pune stăpînire pe Macedonia, Bulgaria s'ar întoarce contra noastră căutînd a ocupa Dobrogea.

Așa fiind Bulgarii, oameni cumiți, și creiat o armată destul de mare în raport cu populația și finanțele țării.

Să vedem care este distribuția forțelor militare bulgare, ce valoare au fortificațiile lor, cum armata ar putea trimite pe câmpul de luptă în cât timp. Aceste date cunoscute, complex cu multe altele, ca mijloacele de transport pe apă și apă, iuteala lor etc., ne pun în pozițiunea a judeca modul cum se vor putea apăra și în laș timp ataca.

Ortografia țării lor, cu munții Balcani, o traversează în lung, apoi forțele inegale ale telor eu care se învecinează la Nord și Sud, făcut-o să-și creieze și repartizeze cele 9 div. în modul următor: 5 în Rumelia și 4 în Bulgaria propriu zisă.

Căile de comunicație ce traversează Balcanii sunt puține și în stare rudimentară. Transportul trupelor pe aceste căi se va face cu mare greutate și întârziere și va fi nevoie de adus trupelor eu calea ferată pe la Sofia, făcînd un mare efort.

Toată frontiera Dunării, spre România, este semănată cu forturi mai mult sau mai puțin importante. Astfel Silistra, Turtucaia, Vidin, Cink, Nicopol etc., au întărituri permanente semi-permanente. Trebuie de reținut apoi că malurile Dunărei spre Bulgaria sunt mult ridicare ca ale noastre.

În fața Dobrogei, ne stă așa zisul quadrilatru compus din cetățile Varna, Șumla, Silistra și Cink.

Flota lor pe Dunăre nu contează. Armata noastră gară cu cele 9 divizii, ar putea pune pe picior război peste 230.000 de oameni, și eu aproximativ 150.000 ar putea porni la luptă contra noastră în cazul când spre frontiera turcă, ar fi asigurate de liniște.

Față eu aceste forțe, România poate mobiliza aproximativ 300.000 de soldați, din cari 200.000 îi va putea trimite pe teatrul de operațiune. stemul nostru de mobilizare, căile noastre de comunicație etc., ne dă cel puțin două zile asupra Bulgarilor. În timpul dela Aprilie la tomvre avem chiar mai mult de 3 zile, fiindcă tem dispune și de contingentul încorporat la emvre, care va fi preparat și ar putea intra în acțiune.

„Adevărul”

Eugen Assala

AVANTURII

se primesc cu prețuri moderate la administr. Tribunei.

Războiul italo-turc.

Holera în Tripolitania.

Desnădejdea în care a ajuns armata italiană în Tripolitania nu mai cunoaște marșuri. Pozițiile de război câștigate pe ușor în câteva săptămâni în urmă, cad rând pe rând în mâinile trupelor aliate: cele mai importante forturi din jurul orașului Tripolis au fost recucerite și inelul de fer al Turciei încins în jurul cetății se strânge clipă cu clipă și va sufoca cu siguranță svârcoșele desnădăjduite ale puținilor ostași rămași dintre viteji ce se încumentaseră să treacă marea. Poate desnădejdea sau îndărjirea de a muri cu cinste pentru steag poate fiara trezită în om la izbucnirea războiului a sângelui a făcut din acești asediați și asediți niște sălbatici cumpliti cari mai cunosc nici mila nici legile firei. Oștii sunt împușcați ca câinii pe stradă și transportați pe galere; soldații italieni sunt măcelăriți când lupta se sfârșește cu îngenunchierea lor punându-i la dispoziția învingătorilor.

Este chestiune de câteva zile ca pașnicul de pe coasta Africii să devină un vast câmp de cadavre stăpânit numai de răsunet întunecat al holerei și geniul războiului. În vâlmășagul încăerării leșurile celor căzuți în lupte și secerăți de holera care a declarat, zac împrăștiate în lungul străzii, fără să mai aibă cineva vreme să le scoale.

Puterile fac tot ce pot pentru a pune la înlăturare acestei situații chinuitoare creată de avantajul nesăbuit al stăpânirii și interzicându-se pe lângă Turcia doar vor putea opleca să lege armistițiul care să înlesnească negocierile de pace, pe lângă asigurarea că Italia va abdice pentru totdeauna de aspirațiile sale politice în Tripolitania, iar poarta la rândul ei să-i facă concesii economice și comerciale. Apariția acestei leale împăcări cu greu va veni amăgi pe Turcia care e pe deplin conștientă de forțele și însuflețirea armatei sale din califat. Cercurile politice din Constantinopol sunt hotărâte să nu facă nici o înfrângere, ei vor urma răsunet înainte, iar pentru purtarea lui vor despăgubiri.

Bombardarea Tripolisului.

O telegramă din Berlin aduce știrea că trupele italiene au încunjurat orașul din toate părțile, și dintre forturile împrejmuitoare sunt în pușcașii lor. Pe străzi luptele continuă cu multă înfocare. Turcii postați pe înălțimile ce împrejură orașul îl improașcă cu o ploaie de ghiulele și zile încheiate. Ostașii italieni nu pot face altă mișcare decât să împedecă intrarea trupelor în oraș. Acțiunea lor mai e apoi paralizată și de iminenta lătare a holerei a cărei primejdie se adaugă prin faptul că în împrejurimile orașului sunt trei mii de cadavre neîngropate.

Plecarea vaselor italiene.

Pe baza unei telegrame primite ieri din Malta, „Agenția Reuter” anunță că de fapt, toate vasele italiene cari se aflau în fața Tripolitaniei au plecat și se crede că sunt în apele turcești, unde vor începe acțiunea de compensare a perderilor suferite în Africa.

Responsabilitatea războiului.

Pe urma știrilor alarmante, primite de pe câmpul de război, opinia publică italiană a prins să-și dea seamă de gravitatea ce implică acest conflict și cere să se stabilească responsabilitatea factorilor cari au împins Italia în acest război nenorocit. Mai multe ziare italiene au avansat păreri nu tocmai favorabile despre ținuta ministrului de externe în actuala situație. „Gazzetta Livorneze” referitor la aceasta serie: că primul-ministru Giolitti s'a opus din răspuțeri la începerea războiului contra Turciei pentru cucerirea Tripolisului.

Primului ministru i-s'a opus întregul cabinet, și mai ales San Giuliano, ministru de externe, spunând că acum este momentul cel mai favorabil pentru ocuparea Tripolisului. Giolitti s'a opus și mai departe, în urmă însă a fost nevoit să cedeze, de oarece San Giuliano amenința cu demisiune.

Efectul masacrului din Tripolis.

Intreaga presă englezească demonstrează cu înverșunare contra procedurii Italianilor care masacrează în masă pe Arabi la Tripolis.

Grupul englez al uniunii parlamentare propune ca puterile semnatare ale conferinței dela Haga să intervină pe lângă guvernul italian să pună capăt acestor masacrări.

Înlocuirea lui Caneva.

O telegramă din Roma anunță că înfrângerile suferite de trupele italiene sub conducerea generalului Caneva au stârnit adâncă nemulțumire împotriva acestui general.

Cercurile militare au cerut și obținut dela guvern înlocuirea lui. General-comandant al trupelor italiene din Tripolitania a fost numit generalul Frugoni.

Ultime știri.

„Fremdenblatt” — despre situația ungară. Ni-se telegrafiază din Viena: În numărul său de mâine, ziarul „Fremdenblatt”, ocupându-se cu situația penibilă creiată parlamentului ungar prin obstrucție, anunță că contele Khuen-Héderváry nu va recurge la mijloace ultraenergice, ci se va mărgini a interpela regulamentul intern așa ca să se poată preveni în viitor abuzurile de astăzi, căci opoziția de astăzi s'a dovedit o opoziție lipsită de seriozitate.

O telegramă din Budapesta de altă parte, ne anunță, că contele Khuen a avut azi o nouă consfătuire cu Berzeviczy și că aceasta e viu comentată în cercurile politice.

INFORMAȚII.

A R A D, 3 Noevre n. 1911.

— Cronica noastră literară de azi.

Atragem în mod deosebit atențiunea cetitorilor noștri asupra valoroasei conferinți ce publicăm la cronica noastră literară de azi și pe care distinsul învățat român, d. C. Rădulescu-Motru a avut amabilitatea să ne-o dea încă înainte de ce să apară în revista d-sale „Noua Revistă Română”.

— Inchiderea școlilor din Galați.

Din Galați ni-se scrie: În urma cazurilor de holeră constatate în ultimele zile în orașul și județul nostru, serviciul sanitar local, a intervenit la direcțiunea generală a serviciului sanitar, cerând să ea măsurile necesare, pentru reînchiderea cursurilor la școlile din localitate.

— **Notimade.** Un domn cu numele Vasile J. neavând, pe semne alta de lueru, s'a apucat să critice o broșură a colaboratorului nostru Dr. I. Lupaș în „Foaia Poporului” din Sibiu.

Despre broșura criticată s'au pronunțat la timpul său în mod elogios savanți de valoarea lui N. Iorga, Andrei Bârsean ș. a. Cu toate astea domnul Vasile J. îi dă înainte cu critica. Cel mai bun răspuns la aceste năsbătii, ni-se pare că l-a dat d. Ermil Borcea în Nr. 22 al revistei sale prin următoarele versuri:

Dr. Lupaș, criticat de „Foaia Poporului”.

Tu demn urmaș al unui Baritiu
Tu unic istoriograf
Cu care-Ardealul se mândrește,
Ești atacat de-un tipograf.

Dar nu te supere, iubite
Căci știi, că nu e lueru rar:
În „tipografici caractere”
„Greșeli” sunt dese „de tipar”.

H. C.

În adevăr, mai mari greșeli de tipar, decât cele făcute astădată de directorul „Foi Poporului” prin publicarea acelor articole năcăjite pe „calendarul Asociațiunii” și îndreptate contra dlui Lupaș — nu ne putem închipui.

— **Societatea »P. Maior«** din Budapesta cu ziua de 1 Noevrie n. și-a schimbat locuința, mutându-se în strada Mátyás u. 11 II. ușa 21.

— **Din cercul comercianților.** Cetim în „Foaia Poporului”: De când cu consfătuirea comercianților dela Blaj, unele ziare de ale noastre s'au ocupat mai deaproape cu mișcarea comercianților. S'a scris câțiva articoli, — într'o formă sau alta, — din al căror cuprins reiese, că această chestie preocupă și cercurile noastre mai sus puse.

Și nici, că s'ar putea altcum, dacă dorim întărirea clasei de mijloc: a comercianților și meserașilor. S'au aflat însă unele voci, cari — în urma unui raport, nu destul de lămurit, publicat într'o foaie zilnică de ale noastre — au susținut, că în direcția pornită la Blaj nu s'ar luera nimic.

Față de acestea, — pentru lămurirea acelor, cari se interesează de afacerile sulevate în consfătuirea comercianților la Blaj, — suntem în poziție a putea vesti următoarele:

Indată după despărțirea dela Blaj, unii membri din comisia aleasă au început a strânge materialul de lipsă. S'au adunat o seamă de date statistice asupra comercianților, s'a chibzuit asupra felului de organizare, s'a căutat a se stabili un

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Aranjată cu mașinăriile cele mai moderne, cu putere electrică; spală, calcă și curăță albituri bărbătești și de dame și totfelul de lingerie cu prețuri moderate.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

proiect de statute pentru eventuala însoțire și centrală a comercianților.

Acești membri s'au întrunit în mai multe rânduri. Bine înțeles, lucrurile nu se pot și nici nu e bine a se forța prea tare. Ci totul trebuie lucrat cu cumpăneală și chibzuială, fie chiar că ar merge mai încet.

După cum se vede, lucrările începătoare sunt în curs. Ba avem nădejde, că în cel mai apropiat timp se va întruni întreaga comisia aleasă la Blaj, afară doar de aceia, cari, din unele motive, nu se prea pot însufleți de această mișcare.

Comisia aceasta va avea să discute apoi de aproape, asupra tuturor afacerilor, cari stau în legătură cu organizația plănuită. E vorba doar de o afacere, la care joacă rol însemnat o seamă de alte momente importante. Dar pentru toate acestea, credem că se va găsi la vreme o deslegare multămitoare, deoarece numai atunci înțeleg mișcarea va fi încununată de succes.

Ideia e bună, iar cei ce o sprijinesc sunt mulți! E de lipsă numai deslegarea norocoasă a chestiunii, din toate punctele de vedere, iar atunci izbânda va fi sigură.

— **P.ăbușirea unei fabrici.** O fabrică de bere care se clădește actualmente la Meriot (Franța) în apropiere de orașul Nogen s'a prăbușit ieri după amiază. Cinci morți și opt răniți au fost scoși până acum de sub dărămăturile clădirii. Lucrările de salvare urmează cu grabă, dar lipsesc aparate puternice spre aridica materialul greu și a ajunge repede la locul unde sunt îngrămădite victimele cari ar fi în număr de aproape 50.

— **Ciocnire în gara dela Chitila.** Din București ni-se scrie: Mercuri dimineață, pe la orele 3 jum. s'a întâmplat în gara Chitila o puternică ciocnire între trenul 696 și o mașină. S'au produs mari stricăciuni trenului și șase oameni au fost grav răniți.

Trenul 696 era garat pe linia Mogoșoaia, când a fost izbit de mașina Nr. 1027, izolată, care venise pentru ea să ia trenul 1306, întârziat.

Izbitura a fost foarte puternică, așa că traversale frontale și grătarele celor două mașini au fost complet distruse. Au mai suferit stricăciuni, trei vagoane.

Din personalul trenului au fost greu răniți: Radu Ion, fochist, Mănescu Dumitru, frânar, Niculescu Ioan, Cristea Drăguț, Ianculescu Gheorge și mecanicul Nicolae.

Toți aceștia au fost transportați la spital.

— **La fondul Episcopul Nicolae Popea** pentru masa învățăceilor meseriași, ai „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”, au mai dăruit: Nicolae Coman, măestru cismar, 20 bani, doamna Mă-

rioara Lazar, soție decismar 30 bani, Constantin Lazar cismar 20 bani, Simeon Simoneti, pantofar (Săliște membru onorar al Reun. 1 cor., Iacob Marian cismar 40 bani, doamna Paraschiva Baciuc soție de cismar 20 bani, Ilie Topârcean pantofar (Săliște) 50 bani, și Miorica Tordășianu 10 bani; iar la „Legatul T. L. Albini” al numitului fond pentru ajutorarea copiilor din Cut, aplicați la meserii, au dăruit: Dr. Elie Dăianu protopop (Cluj) 5 cor., Iosif Jinga pantofar 20 bani și Pompiliu Dan, învățator (Zernești) 50 bani. Starca legatului cor. 143.30.

— **Un foc plutitor.** Din București ni-se scrie: O telegramă sosită azi Joi la ministerul de interne, anunță că astănoapte, pe la orele 3 și jum. s'a observat veninid dinspre Moreni, păcură aprinsă pe apa Cricovului.

Flăcările se înălțau la 15—20 metri.

Ajungând la podul cel mare de peste râul Cricov, păcura aprinsă a incendiat podul, distrugându-l în câteva minute.

Locuitorii din comuna Haimanalele, în frunte cu primarul, au sărit în ajutor, dar intervenția lor a fost zadarnică.

Păcura aprinsă, în mare cantitate, continuă a veni într'una, pe apă, care o împingea cu forța la vale, spre comuna Vlădeni.

Până acum nu se știe ce soartă au avut podurile găsite în drum; de asemenea nu se știe de unde a provenit această mare cantitate de păcură aprinsă adusă de Cricov.

— **La fondul Victor Tordășianu** pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii meseriașilor sibieni”, din prilejul expoziției de copii din Lanerăm, au dăruit: G. Comșa, abs. în teol., I. Băilă, tutor orf. opid. (Sebeșul-săs.), Dr. Traian Petrașcu, medic (Tâlmăciu), Dr. V. Stan, prof., Aurel Barbu, notar, Longin Bucur, Vasile Blaga, Ioan Pavel, Avram Savu, învățători, Ioan Bucur, inv. pens., Lucreția Savu născ. Blaga, toți din Lanerăm și fiecare câte 20 bani; G. Tătar, cont. (Sebeșul-săs.), Nicolae Todor, v-notar (Orlai), câte 30 bani; Iustina Mateiu n. Căndea, preoteasă, 40 bani și Vic. Tordășianu, secretar, 10 bani. La același fond au mai dăruit: Victor Ungur, paroi (Vulcan) și soția sa Silvia n. Frîncu (Cetea) cor. 2.50; Ioan Popa, paroh (Slimnic), soția sa Elisaveta n. Iosof și fiul lor Virgil, 1 cor.; Livia Tihirel, 20 bani; Ioan Bercan, adm. protopresbiteral (Cohalm), 3 cor.; Paraschiva Muntean, în amintirea soțului ei † Simion, 1 cor., iar fiul lor Simion, vameș, 60 bani; doamna Dr. Vasile Stan, soție de prof. și Dr. Stefan Banfi, medic c. și r. locot. milit., câte 2 cor.; d-soara Sabina Vidrighin

(Rășinari), 1 cor.; Vasile Dumitru 2 lei; Fugăță P. Popovici, Cornel Leucuța, A. Manu, câte 20 bani și subl. L. v. H., 40 bani. Vasile Bunceanu, paroh. Traian Duma, procurist (București), în amintirea tatălui său Ioan Duma, fost notar, Ion Tomaiaga, c. și r. proot militar (Lemberg), câte 1 cor. Iulius Aranyosi, funcț. „Albina”, 20 bani, Petru Tincu, funcț. „Albina”, 20 bani, Ghenadie Bogoevici, protosincol (Budapesta) 2 cor., I. Imbăruș, fiul lor Ioan, 60 bani, Ioan Leuca, paroh (Mercheașa), 50 bani.

— **La „Reuniunea sodalilor români din Sibiu”** au fost primiți următorii membri ordinari: Alexandru Sasu, Petru Totoianu (originari din Oarda sup.) sodali curelari; Constantin Velțanu (originar din Cut, cu 2 cl. gimn.) culeg. tip.; Mihail Buda (orig. din Ilia) Vasile Șofron (orig. din Râșnov), sodali argășitori; Ioan Stoica (orig. din Săliște), Ioan Hurdubele (orig. din Reșinari), sodali covrigari; Teodor Coborzan (orig. din Mierău), Ilie Teutelescu (orig. din Apoldul-mare), sodal zidar; Ioan Solomon (orig. din Măgăre), Teodor Stoica (orig. din Șoimușul rom.), sodali pantofari; George Cărata (orig. din Măreș), sodal rotar. Intre membrii ajutători a binevoitorilor ase înscrie dna Elena S. Nadașdi n. Popovici, văduvă de comerciant.

ECONOMIE.

Cursuri de perfecționare pentru meseriași.

Direcțiunea școlii industriale din Sibiu vesteste, că direcțiunea muzeului tehnologic de la Budapesta a orînduit să se țină în Sibiu 3 cursuri de perfecționare pentru meseriași, și anume unul din corespondența comercială, unul din contabilitate și unul pentru calculul și geometria industrială. Învățământul se dă în fiecare cursă două seri pe săptămână dela 7—9 ore. Cursurile încep în zilele prime ale lunii Noembrie și încheie cu examen la sfârșitul lui Februarie. Pentru fiecare curs trebuie plătită la înscriere taxă și anume 2 cor. pentru contabilitate și câte 1 coroană pentru celelalte 2 cursuri. Limba de propunere e germană și maghiară. La aceste cursuri pot participa măestri, calfe și astfel de elevi (învățăcei), cari sunt scutiți dela creșterea școlii. Înștiințarea la participare, la unul sau mai multe cursuri, trebuie făcută până cel mult la finea lui Octomvre la directorul școlii orașenești de industrie din Sibiu Martin Schuster.

Leon Tolstol.

145

RĂȘBOIU ȘI PAGE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

— Dealtmintrelea, totul îți stă bine, încântătoarea mea!

Zâmbetul de mulțămire nu părăsi chipul Natașei, în tot timpul acestei vizite.

Ea se simți fericită de laudele acestei scumpe contese care-i păruse altă dată o damă atât de mare încât n'ar fi îndrăsnit să dorească cunoștința ei.

Elena, la rîndul ei, dorea foarte sincer s'o distreze pe Natașa, cu toate că îi fusese necaz pe ea fiindcă i-l luase pe Boris; dar acum nu se mai gândea la trecut, și dorea din tot sufletul să fie folositoare Natașei — în felul ei.

Pe când se gătea să plece, o luă pe Natașa la o parte: — Frate-meu a cinat ieri la mine, zise ea, și ne-am prăpădit de ris: el nu mai are poftă de mâncare; o să-l îmbolnăvești, încântătoarea mea. Te iubește la nebunie, adevărat, la nebunie!

Natașa se roși ca focul.

— Cum se roșește, cum se roșește, încântătoarea mea! zise Elena.

— Veniți cu siguranță: dacă iubești pe cineva, nu e numai decât nevoie să te încui în casă, și chiar dacă ești logodită, sunt sigură că logodnicului d-tale i-ar plăcea mai bine să te știe petrecând decât perind de glicetiscală.

„Ea știe așa dar că sunt logodită? Se vede că a vorbit de mine cu bunul Pierre? gândi Natașa. Atunci nu săvârșese nimic rău primind invitația ei”.

Și din nou, în prezența Elenei, ceea ce-i păruse înainte de temut, îi părea acum simplu și firesc.

Maria Dimitrievna veni la masă tăcută și gravă; de sigur că suferise o înfringere la bătrînul print. Ea era însă prea emoționată ca să poată povesti ce se întâmplase.

Când i-se vorbi de vizita Elenei și de invitația ei, ea zise: — Nu'mi prea place societatea contesei Bezukhow, dar de vreme ce ai pornit, du-te, asta te va mai distra.

În seara aceea era lume multă la contesa Bezukhow și mai ales persoane pe cari Natașa nu le cunoștea.

Contele Ilie observă cu neplăcere că societatea aceea se compunea mai ales din bărbați și din femei cari erau cunoscuți ca având o purtare ușoară.

D-soara Georges, inconjurată de tineri, se ținea într'un colț al salonului.

Erau acolo și câțiva francezi, între alții Métivior, care părea un obișnuit al casei.

Contele Ilie se hotări să nu se așeze la mesele de joc, pentru a putea rămâne pe lângă fetele lui; el mai hotări să plece de îndată ce d-soara Georges își va fi recitat scena.

Anatol, care-i aștepta pe Rostowi la ușa salonului, îl salută numai decât pe conte, se apropie de Natașa și o urmă.

Cum îl zări, tânăra fată simți, ca la teatru, o plăcere vanitoasă și o teamă instinctivă de a vedea orice convențiuni dispărînd între ei.

Anatol oferi Natașei un scaun și vru să se așeze

lângă dânsa, dar contele îi luă locul și Anatol se așeză la spatele Natașei.

D-soara Georges, cu brațele ei puternice cu groapă, cu un șal roșu drapat pe unul din umeri, se așeză în mijlocul salonului într'o poză exagerată.

Un murmur de extaz trecu prin mulțime.

Acrîța aruncă o privire severă asupra auditorului și începu să spuie niște versuri în cari era vorba de amoru-i criminal pentru fiul ei. Aci ridică glasul și murmura ridicând fruntea cu solemnitate, aci făcea pauză, rostogolindu-și ochii în orbite.

— Adorabil, divin! se striga din toate părțile; superb, superb!

Natașa o privea pe d-soara Georges, dar nu înțelegea, nu vedea, nu auzea nimic. Ea se simțea iar în lume ciudată în care îi era imposibil să deosebească ce e bun de ce e rău, ce e înțelept de ce e prost, și îl simțea pe Anatol la spatele ei și se aștepta la ceva extraordinar.

— Haidem Natașo! zise contele apropiindu-se de fata lui ca să plece cu dânsa.

Dupăce mai spuse câteva bucăți, d-soara Georges plecă. Contele voi să se retragă și dânsul, dar Elena îl rugă să nu-i strice balul improvizat.

Anatol o invită pe Natașa la vals și în vreme ce strîngea talia, el îi mărturisii că o iubește. Apoi nu mai zise nimic, ei o privi numai tîntă în tot timpul balului.

Natașa credea că visează.

(Va urma)

Turnului 29 etajul I), care este însărcinat cu conducerea acestor cursuri, și anume în fiecărui ora de la 12—1. Se pot ține și alte cursuri în meseriași, d. e.: pentru geometria descriptivă pentru desenul liber, pentru desenul tehnic și alte cursuri de specialitate pentru mecanici, etc., dacă se înștiințează participanți de vârstă (18—30). Astfel de dorințe sunt a se aduce în scris la conducătorului cursurilor.

Peștem la inima meseriașilor noștri cele de

Sibiu, 27 Octomvre 1911.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”
Președinte: Torodășianu, prezident. Stefan Duca,

Dentist in Cluj.

NAGY JENŐ

Specialist pentru dinți artificiali fără pod în CLUJ-KOLOZSVÁR. (la capătul străzii Jókai, în casa proprie.) Tratament și cu plățire în rate pelângă garanță de 10 ani.

Dentist in Cluj.

BIBLIOGRAFII.

La biblioteca „Teatrul” a apărut nr.-ul 1. de *Herz*: Când ochii plâng. Dramă originală într-un act. A fost idată. Idilă în versuri. — de u. fil. pirto.

Editor responsabil: Iuliu Giurgiu.
„Institut tipografic, Nichin și 1912.

MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

în

SCSABA — NAGYVÁRAD

nr. 41—43. Rákóczi-ut 14. (Lângă »Apollo«)

Huber Dezső

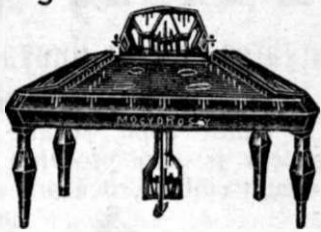
Magazin de pălării și articole de modă pentru bărbați. Cluj—Kolozsvar.

Străzii Wesselényi și Szép, vis-à-vis cu hotelul »Fészl«.

PĂLĂRII

domni și copii, albituri, cravate totfelul de articole. — Prețuri mici. — Serviciu conștiincios. Comandele din provincie se execută prompt și francate.

ȚIMBALE

cu organism patentat de oțel, dând sunete rezonante și foarte plăcute, — se pot căpăta și pe rate. — Gramofone cu plăci artistice, — vioare, flaute, harmo-

nici ș. a. — Numeroase distincții și medalii primite ca răsplătă. Inventatorul pedalului modern și al organismului de oțel. Catalog trimite gratis.

Mogyórossy Gyula,

kir. szab. hangszergyár.

Budapest, VIII., Rákóczi-ut 71.

Luca K. Alexievits

pregătitor de haine preoțești

NEOPLANTA — UJVIDÉK.

Recomandă atelierul său asortat cu totfelul de reevizite și haine preoțești de imbrăcat în vremea slujbei în biserică.

Pregătește tot-felul de icoane sfinte legate frumos cu aur și mătasa, steaguri, prapore și altele.

Icoana Mormântul lui Christos îl face foarte frumos. La cerere trimite catalog și preț-curant gratuit.

foarte frumos. La cerere trimite catalog și preț-curant gratuit.

Fagler László

strungar artistic și turnător de metal și mineraturi.

Szeged, Szent Mihály-u. 4.

Pregătește articole de aramă, precum paturi, sfeșnice, sonerii, pipe pentru vin și bere, pompe — primește apoi pregătirea ori cărei

părți de mașini industriale, turnărie după model dela simplu până la lucrările cele mai complicate.

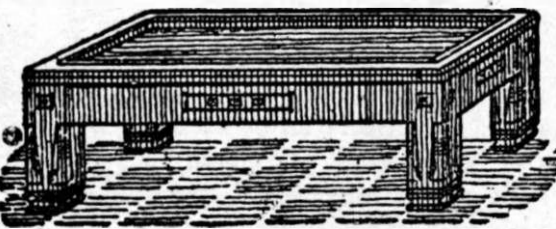

Cumpărătorilor vechi — rabat.

Premiat la expoziție cu medalie de aur.

H. PÁLLÁN succesor Styászni József

prima fabrică ardeleană de biliard și timplărie în Kolozsvar, Dávid Ferenc-u. 3.

Primește aranjarea completă a cafenelelor. La cerere trimite instalatorul de biliard și în provincie. — Ține mare asortiment de biliard noi și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată la 1875. — La dorință face și țîrg de schimb.

In atenția pomicultorilor!

Ofer altoi de pruni bosnieci ca »Balkanska Carica« (Regina balcanului) și »Kraljica Bosne« (Regina Bosniei). — Altoiul de 2-3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca deesert, pentru uscat, la fabricarea țuicei și a sligovițului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolară din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez.

Sava T. Kojdić, mare proprietar în Brečka, Bosnia.

Cel mai mare magazin de blănărie!

ILIE ȘTEFLEA

Sibiu—Nagyszeben, Grosser Ring Nr. 18.

Premiat la expoziția de modă cu Medalie de stat.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile.

Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, — manșoane, boșle căciuli pentru domni și doamne ultima modă și lucrate cu gust.

Prețuri ieftine. —

Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiincios. Numai marfă bună și execuție de I-u rang.

Invenție Nouă.

Invenție Nouă.

Moară de oțel

pentru întrebuințare în economie și acasă, mașină excelent orzul, cucuruzul și grâul, se învârtă cu mâna, puterea de muncă a unui băiat de șasă ani, un kilogram pe minut pelângă garanță și se capătă numai într-o mărimă.

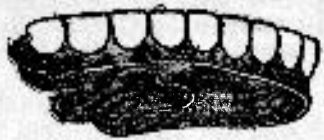
Prețul 14 coroane.

Face aparate pentru desfacerea sămânței de lucernă și trifoiu, de mână cu puterea ori cu mâna cu puterea ori cu mâna, de aplicat în mașina de îmbătut ori de sine stătătoare. Prețurile să se întrebe la

Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfacut sămânța trifoiului și atelier de reparat mașini în Nagyvárad, Villanytelep mellett.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboșeală, dar administrației ziarului nostru poate fi de mare folos. Ziarul nostru roagă pe onoratul public că la cererea prețurilor curente sau la ori-ce cerere sau cumpărare să se provoace că adresa firmei a cetit-o în — ziarul »Tribuna« din Arad. —

Scoaterea dinților, dinți artistici, poduri în gură, de aur, coroane, efeptuiește

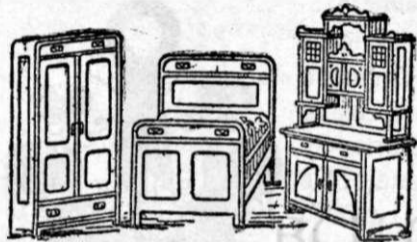
QUIL REINHOLD

DENTIST,

pe lângă prețuri moderate și garanță
LUGOȘ, STR. BONNÁ CZ 11.

**BAUMANN ARNOLD succesorul
LÁHNI KÁROLY,**
fabricant de mobile.
Alba-Iulia, Piața Szent István Nr. 11.

Recomandă mobile pregătite în atelierul său din cel mai bun material, pentru dormitoare, sufragerii, locuințe garson și — birouri pe lângă prețuri ieftine. —

MEGYERI TURE

văpsitor de haine, curățător chimic, broderie, și institut pentru spălatul rufelor cu aburi, în ALBA-IULIA - Gyulafehérvár. Széchenyi-u. (lângă biserica călug).

Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și ori-ce lucruri din brânza aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și vopsitorie chimică de tot-felul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

**Giobotari, ATENȚIUNE! Pantofari
AUREL BRINZAY**
fabricant de unelte,
BUDAPEST, VIII., Losoncy-utca 18

Pregătește toffelul de unelte pentru ciobotărie și pantofărie.
Catalog trimit gratis și franco.

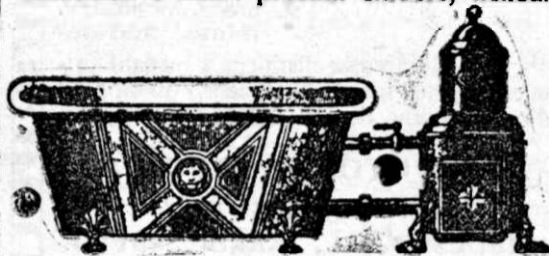
Carl Piff, prima fabrică de obiecte de metal

Premiat de mai multe ori.

Telefon 184.

Temesvár-Erzsébetváros. Gyár: Hunyadi-u. 14. Üzlet: Hunyadi-ut és Missits-utca sarkán Krauszer-féle házban.

Recomandă obiectele sale foarte frumoase și solide de tinichigierie și anume: vane de scaldat, de șezut și pentru copii, scaune pentru scaldat, încălzitoare și vane de scaldat după cel mai bun sistem (sistem propriu.) Lăzi pentru lemne și pentru cărbuni și altele. Edibcteoee e mtal: precum ciubere, ucioare și căni. — Apoi litere de tinichea și de cositor, inscripții de metal, tăbliță cu numărul casei și cu numele străzii, mărci și firme de ținc. Conducător pentru apă, aranjări pentru baie și closete engleze cu neîntrecutul aparat »Temes«.

Acoperiri de case și turnuri, globuri și cruci.
Catalog de prețuri la dorință gratuit.
Ucenici se primesc cu condițiuni foarte bune.

Institut de pictură bisericească în Sighetul-Maramureșului.
(Templomfestészeti Müintézet, Mármaroszigeten).

Cancelaria: Piața Erzsébet-főtér No. 11, ușa 18.

Ne angajăm pentru pictarea în stil modern și foarte artistic a internelor bisericilor, icoane pe cerime, fresco, icoane pe altar, altare construite de iconostase, auritură, pictarea icoanelor de iconostas, crucifixe, icoane la încrucișarea drumurilor, pictarea icoanelor sfinte și a ori-ce soiuri de icoane bisericești.

Renovăm foarte frumos iconostase și altare vechi, iar pictarea, abducerea cu marmoră și auritura lor o executăm cu cea mai mare artă și cu prețuri convenabile, — parohiilor mai sărace eventual și pe lângă plățirea în rate. Examinarea bisericilor, măsurarea, înțelegerea mai amănunțită — la fața locului o facem gratis, cu planuri și prospecte servim cu plăcere.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARĂ.

1910.		1911.	
16 Octombrie	ACTIV	8 Octombrie	15 Octombrie
172 623 362	121 780 362 Rezerva metalică aur	222 061 353	221 932 250
	50 843 000 » trate aur		61 958 000
364 405	Argint și diverse monete	265 504	258 000
120 836 615	Portofoliu român și străin	184 612 791	181 358 000
30 611 201	*) Impr. pe ef. publice	18 409 721	18 401 000
	» în cont curent		10 407 365
11 999 924	Efectele capitalului social	11 999 611	11 999 000
14 720 535	Efectele fondului de rezervă	17 725 577	17 725 000
3 052 121	» » amort. imob. și mașin. de imprim.	4 233 121	4 233 000
6 002 088	Imobile	6 050 067	6 056 000
718 527	Mobilier și mașini de imprimerie	745 828	745 000
733 059	Cheltuieli de administrațiune	588 887	706 000
112 363 950	Depozite libere	115 542 222	115 166 000
27 192 933	Conturi de valori	24 111 554	27 699 000
49 846 552	Conturi curente.	57 546 183	62 720 000
551 065 272		663 892 419	669 109 800
	PASIV		
12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000
28 455 942	Fond de rezervă	30 541 614	30 541 000
4 278 430	Fondul amort. imobiliilor, mobil. și mașin. imprim.	4 585 508	4 585 000
359 611 630	Bilete de bancă în circulațiune	465 921 830	469 004 000
2 341 543	Profit și Pierdere	2 446 952	2 446 000
1 463 942	Dobânzi și beneficii diverse	1 305 114	1 424 000
112 363 950	Depozit de retras	115 542 222	115 166 000
30 549 835	Conturi diverse, sold	31 549 179	33 940 000
551 065 272		663 892 419	669 109 800

Scomptul 5%
*) Dobânda 5 1/2%

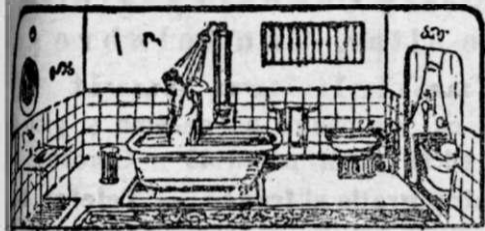
EDUARDO LEXEN,

tinichigiu și antepriză de instalații

Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Gabel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie
edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, v.
pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și alt.
Specialist în apaducte la case, canalizări
introducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.

Lampe de carbid de toffelul
dela 3 coroane în sus. — —
Engroșiștilor li-se dau rabat.
Depozit bogat în vâni de
scăldat, cămine, closete etc.
Serviciu conștiințios. Prețuri
moderate. Reparație promptă.

Bordy József,

cojocar-blănar,

Marosvásárhely, Széchenyi-tér Nr. 13.

Recomandă articolele de blănărie și
cojocărie, dela cele mai simple până la
cele mai complicate. Primește și repa-
raturi. Imprumută bunde de călătorii
și ia spre păstrare în timpul verii, pal-
toane de iarnă și blane, pe lângă asi-
gurarea contra focului. — Comandele
se îndeplinesc prompt, ieftin și cinstit.

Johann

Sibiu—N.

Atrage atenția
pregătirea a ori-ce

cuptoare

descărcare și zidirea vetrelor
prețuri convenabile și pe lângă
prompt și conștiințios.

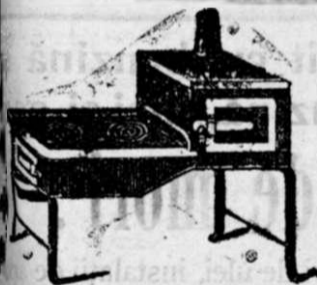
Comandele se execută imediat.

CARL GÜRTLER

lăcătuș artistic și pentru edificii

SIBIU Str. Elisabeta 26.

se recomandă la toate lucrările ce se țin de specialitate mai ales
LA ZIDIRI NOI.

Lucrări ornamentice, precum peatră grilaj,
grilaj la morminte și galerii, se pregătesc
conform gustului în modul cel mai succes.
Paratonere și montarea lor. Instalațiuni
de apaducte, closete, baie, introducere
electrică executate cu măiestrie.

Reparaturi se primesc. Mare magazin
de căminuri perpetue în diferite mărimi.

Carl Gürtler junior.

Leitner Sándor

mechanic și electrotehnic

Cluj—Kolozsvár,

Strada Deák Ferencz Nrul 30.

Vinde și repară pe lângă prețuri mo-
derate: case de bani, biciclete,
mașini de cusut, gramafone
și mașini de scris. — Primește
ori-ce muncă de bransă, precum: în-
troducerea soneriilor, a lumini de
electrice și a diferitelor motoare.

Pentru femei și bărbați

CAPSULELE SÄNID

s'au adeverid ca cel mai sigur remediu fără
nici o injecție, contra pleuragiilor subite
și cronice. O cutie cu instrucția aplicăr
(conținând 100 capsule) 6 cor. Unicul re-
mediu sigur contra slăbirei și impotenției
funcționale sunt renumitele capsulele în-
tăritoare ale Drului Timkó, sticla costă
10 cor. și se trimite contra ramburs dela

Farmacia „Magyar Király“

Budapesta, V., Marokkói-utca 2,
Piața Erzsébet.

Correspondența să se facă în limba română.

Engelthaller Béla,

Segedin—Szeged, Lechner-tér 10. sz.

În atelierul său se află totdeauna cămine
pentru camera de baie, conform încălzirii
cu lemne, ori cu gaz, precum și accesorii
în orice cantitate și cu preț convenabil.

Catalog ilustrat la cerere trimit gratis și franco.

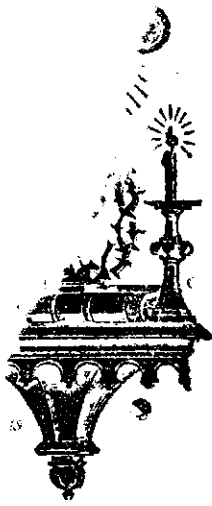
JOSEF JIKELI

SIBIU (Nagyszeben), Strada Cisnădiei 47.

neguțatorie pentru articlii de sticlă, porcelan și metal; farfurii și blide înflorate, rame p. icoane și globuri, lămpi, oglinzi, țigle de sticlă etc.

Recomandă scule bisericești :

Cupă și vas de botez; Potire argintate și pe dinăuntru aurite; Cădeiniță; Căldărușe pentru apă sfințită; Candele de părete de bronz; Candele argintate; Crucii; Sfesnice de altar, Candelabre ș. a. Ieftin de tot: **Candelabru aurit** pentru 6 luminări, în mijloc cu vas pentru unt-de-lemn și glob de — sticlă roșie cu prisme de sticlă cu tot prețul 43.— Coroane. — La dorință se-veste cu catalog gratis și franco. — Telefon 190.

n Connerth

HERMANSTADT, Elisabethgasse 53.

Fabrică după diferite sisteme:

bănci de școală

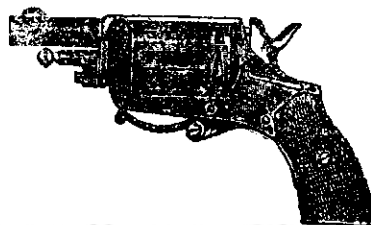
conform celor mai moderne cerințe igienice, pregătește apoi

bănci și scaune pentru biserici; table de școală; rame pentru hărți; rame pentru desen și dulapuri pentru școală. Catalog ilustrat la dorință trimite gratuit și franco.

Prima prăvălie de arme din Ungaria de sud.

Lázits Dusán,

Timișoara-cetate, Strada Zápolya 5.

Recomandă depozitul său bogat asortat în puști de vânat cu două țevi, puști și pistoale repetătoare, revolvere și puști Flouber și accesorii de vânat. Reparaturile se fac cu conștiințiozitate, prompt și pe lângă prețurile cele mai moderate.

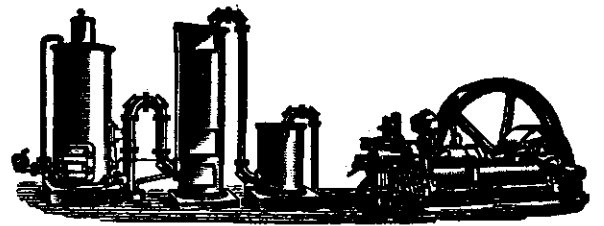
STEFAN SLADECK IUN. FABRICĂ DE MOBILE

VIRSET
strada
Kudritzker No. 44-46.

Cea mai renumită
mare fabrică
de mobile
din sudul Ungariei
(Versecz).

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de plane excelente, covăre, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

Garnituri de împlătit cu benzină și ulei, motoare de benzină, ulei și gaz.

Construcție de mori:

mori de rijnit și măcinat, teasuri de ulei, instalații de apeduct, fântâni, pompe de toffelul. Prețuri ieftine, condiții favorabile, garanții desăvârșite. Lămuriri specialiste, proiect de cheltuieli și preț-curent se trimit gratis și franco.

Societate-pe acții pentru industria tehnică de mașini.

Műszaki és Gépipari Részvénytársaság,
Budapest, V., Alkotmány-utca 25.

Reprezentantul pentru Arad și provincie:

LENGYEL GYULA,
atelier de motoare și mașini
Arad, (Hal-tér) Szentpál-u. 1.

